

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2956 — nočna 2994, 2994 in 2956

SCLOVENECE

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650, in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Boj med pametjo in strastjo

Monakovo, 5. aprila.

Niso se zmotili tisti, ki so bili skeptični, ko se je lansko leto med Vatikanom in narodnosocialistično Nemčijo sklenil in podpisal konkordat. V paragrafu 15 tega konkordata je bilo rečeno, da se nemške katoliške mladinske organizacije kakor sploh vsako udejstvovanje katolicizma, kolikor ne posega naravnost v politiko, svobodno. K temu pa je v konkordatu samem bilo pripomnjeno, da se bo o načinu, kako se bo to načelo izvajalo, sklenil poseben sporazum. Šele sedaj se izve, da so se o tej zadevi vršili dolgi razgovori, ki pa so bili pred par tedni prekinjeni, ker se je bila med tem časom v nemški vladni stranki organizirala močna opozicija, ki je proti vsakemu sporazumu s katoliško cerkvijo sploh.

Podoben potek so imeli tudi dolgotrajni razgovori, ki so se vršili svojčas v zadevi že sklenjenega konkordata med Vatikanom in fašistično Italijo. Kakor je še vsem v spominu, je bilo tudi takrat vprašanje katoliških mladinskih organizacij predmet dolgotrajnega in ostrega spora med vrhovnim vodstvom Cerkve in italijanskim režimom, ki so ga izrabili fašistični ekstremisti v to da bi Cerkve popolnoma izločili iz javnega življenja fašistične države, češ, da je fašizem kot nauk in življenjsko zadržanje na čelu omar nasproten katolicizmu. Toda Mussolini je preveč politik, da bi bil onemogočil končni sporazum med italijansko državo in katoliško cerkvijo, ker ji ne priznava samo velikega kulturnega pomena v običajnem smislu te besede za narod in za državo, ampak je tudi mnenja, da država vprav v bistvenem opira potrebuje Cerkve in njenih načel za zdrav moralni razvoj naroda, ker je fašizem za tako nalogo gotovo preslab in negoden. Naj fašizem še tako povdarja svoj totalitarni pomen in funkcijo, Mussolini dobro ve, da je njegova etična funkcija kaj pomanjkljiva... Zato je kljub kričanju skrajne fašistične levice prišlo do sporazuma, ki je pač v političnem življenju vedno nujno potreben.

Ne tako fašistična Nemčija. O nemškem narodu je sploh znano, da njegov genij, ki je rodil velike filozofe in vojskovodje, ni zmožen velikih politikov, ki bi našli praktično srednjo črto med abstraktnimi načeli in realnim življenjem. Ta organska hiba nemškega naroda, ki je zahtevala od njega že ogromne žrtve in mu prizadela v zgodovini velike izgube, se kaže pravo posebno v ideologiji narodnosocialističnih »fihrerjev«, ki ženejo načelo nacionalizma naravnost do absurda. Zakaj med nobenim narodom ne bi bil mogoč tak politik, kakor je n. pr. eden najbolj vidnih eksponentov narodnega socializma, državni svetnik Grohe v Kölnu, ki je nedavno imel govor, v katerem je dejal, da se naravnost upira božji volji, ki je ustvarila nemški narod in vse njegove krvne in duhovne osobitosti, kdor se upira narodnemu socializmu, ki je edina prava vera nemškega plemena! Če res vsi narodni socialisti tako mislijo, kakor ta »ideolog«, potem bi seveda vsak sporazum med Hitlerjevimi režimom in katoliško cerkvijo bil načeloma izključec. Zakaj oboježevanje narodne krvi in narodnih nagonov je v brezpopojnem nasprotju do krščanske vere, ki narod z vsemi njegovimi pozitivnimi naravnimi in etičnimi vrednotami priznava in v svojo cenijo, jih pa podreja božjim zakonom, ki veljajo za vse narode, in ki obenem vse slabe strani človekovega in narodovega nagnostkega bitja ocenjuje kot take, to je kot slabe, ki se morajo zaradi višjih namenov v blagor naroda samega čim bolj krotiti. Kaj naj potem rečemo o onih »fihrerjih« narodnega socializma, ki hočejo krščanstvo nadomestiti s poganskim, sodobnim težnjam narodnega socializma prikrčeno »religijo«, in ki se ne pomišljajo, da tak poganzem kot »državno vero« z vsemi sredstvi fašističnega terorja vsiljujejo katoliški nemški mladini, oziroma katoliškemu, pa tudi protestantskemu ljudstvu.

K temu pride zelo važna okolnost, da Mussolini svojo stranko popolnoma obvlada in da poleg sebe ne trpi nobenega drugega, ki bi mimo njega ali celo proti njemu hotel izvajati politični in kulturni program fašizma, dočim Hitler, ki je zase katolik, očitno nima toliko energije, da bi krotil svoje sodelavce in pristaje, ki hočejo svojim blodnim načelom žrtvovati verski mir in ki si v svojem zmagovalnem razpoloženju domišljajo, da morejo katolicizem postaviti v isto vrsto kakor n. pr. židovstvo, o katerem menijo, da so ga iz nemškega kulturnega življenja izbrisali. Tudi danes ne manjka v Nemčiji nacionalnih ljudi v smislu Hitlerjevstva, ki smatrajo, da bi boj s katoliško cerkvijo nemškemu narodu nepopravljivo škodoval ne samo v političnem oziru, ampak tudi, kar se tiče njegovega duhovnega edinstva in njegove kulture, ki kljub poganskim fanatikom narodnega socializma je in ostane bistveno krščanska. Človek bi sodil, da bo glas zdrave pameti in zdravega narodnega instinkta zmagal nad omejenimi plemenski mišljenji in da se bo moralna zdrava pamet zaenkrat umaknila slepi strasti in plemenskim blodnjam ljudi, kakršnih Evropa, mati blage in izravnavajoče ter plemenite krščanske kulture, ne ni videla tako brezumnih in fana-

Suvich v Londonu - Barthou v Varšavi

Dve različni politični tendenci v Evropi

London, 6. apr. b. Za časa svojega obiska v Londonu ne bo Suvich konferiral z zunanjim ministrom Simonom samo o razorožitvenem vprašanju, ampak v prvi vrsti o avstrijskem problemu, ki ga bo Simonu orisal z gospodarskega in političnega stališča. »Daily Telegraph« trdi, da se bo Velika Britanija zavzela za to italijansko akcijo z največjim razumevanjem, obenem pa bo skrajno opreznna.

Francoski zunanji minister bo posredoval in poravnaval

Isti list trdi, da je med Suvichevim potovanjem v London in potovanjem francoskega zunanjega ministra Barthoua, ki gre v Varšavo, gotova zveza. Barthou bo ob priliki svojega obiska skušal odstraniti nevarnost, da nedavno zaključeni poljsko-nemški sporazum ne bi ugrabil Franciji njenega najmočnejšega zaveznika — Poljske. Istočasno pa bo Barthou skušal izgladiti spor, ki je izbruhnil med Poljsko in Češkoslovaško, ter bo vložil vse napore v to, da zopet spravi obe francoski zaveznici. Končno bo Barthou v zvezi z rešitvijo podonajskih vprašanj v Varšavi, posebno pa še v Pragi, proučil vsa vprašanja, ki tičejo srednje Evrope.

Nemško-avstrijski spor bo predmet posebnega razmotrivanja. V tem pogledu bo francoski zunanji minister Barthou skušal odstraniti nekatera nasprotstva, ki vladajo med Prago in Dunajem ter med Rimom in Prago.

Barthoujeva akcija pa se ne bo omejevala samo na Prago in Varšavo, ampak bo skušal prepričati tudi Titulescu o potrebi čim intenzivnejšega gospodarskega sodelovanja v Podonavju. Zato se bo francoskemu zunanjemu ministru nudila v kratkem priložnost, ker bo romunski zunanji minister Titulescu v kratkem obiskal Pariz. Ne sme se pozabiti, da se Titulescu bori proti gotovim težnjam italijanske politike v Podonavju, posebno pa proti okrepitevi italijanskega vpliva na Dunaju in v Budimpešti. Kar tiče Jugoslavijo, bo moral Barthou tudi

tukaj vršiti posredovanje, ker se tudi tukaj opaža v zadnjem času težnja po ojačitvi prijateljstva z Nemčijo.

Suvich bo - spletkaril

Če se vrnemo k Suvichu, bo skušal Anglijo pridobiti za to, da pristane na načela italijansko-avstrijsko-madžarskega dogovora. Zastran avstrijske neodvisnosti ni med Rimom in Londonom nikakega nesoglasja, zato pa po drugi strani zadajajo sedanja gospodarska določila pakta skrbi Angliji, ki ne gleda ravno prijateljsko na poskus Italije, da si zagotovi koristi preferenčnega režima. Suvich

bo moral v Londonu tudi ublažiti slab vtis, ki ga je na britanske uradne kroge napravil nedavni Mussolinijev govor o italijanski ekspanziji v Afriki in Aziji.

Zastran vprašanja varnosti, pravi na koncu »Populaire«, bo Suvich v britanski prestolnici zastopal stališče svojega šefa Mussolinija, ki je zoper sleherno poročilo, katero bi šlo preko določb ločarskih dogovorov. Fašistična Italija, zaključuje »Populaire«, bo morda pristala na kakšne koncesije v tem pogledu, vendar samo v okviru pakta štirih, to je samo v toliko, v kolikor bodo te koncesije predstavljale novo etapo k likvidaciji Društva narodov.

Odločen govor Ruždi bega na adresu Italije

Ankara, 6. apr. AA. Anatolska agencija poroča: Odgovarjajoč na interpelacijo, ki jo je poslanec Mahmud Esad vložil glede na nedavni govor g. Mussolinija, je imel zunanji minister Tefik Ruždi bej v parlamentu govor, v katerem je med drugim izjavil:

Z vso pozornostjo, ki mu gre, smo ocenili govor, ki ga je imel predsednik italijanske vlade g. Mussolini. V tem govoru je šlo tudi za stvari, ki nas zanimajo z raznih vidikov. Ta govor naj bi bil pristojno tolmačenje protokola, ki se nanaša na oblast, sosedno Balkanu, kjer tudi mi živimo. V odstavkih govora, ki so bili posvečeni zunanji politiki, je bilo govora razen o Afriki tudi o Aziji. Gospodje veste, da ima naša država, po zemljepisni legi in zgodovinski usodi evropska, v Aziji pokrajine, ki so nerazdružljivo zvezane z njo, ima drage prijatelje in pomembne interese. Iz tega razloga se moramo zanimati za vsako politično delovanje, ki je kakorkoli v zvezi s Prednjo in Srednjo Azijo.

Nato je Ruždi bej poslancem sporočil, da se je tozadevno obrnil na Mussolinija samega, nakar mu

je ta izjavil, da nima absolutno nobenih zadržanj namenov glede Turčije.

To izjavo — je dejal Ruždi bej — jemlje Turčija rade volje na znanje. Svoj govor je turški zunanji minister zaključil s tem-le značilnimi besedami:

»Zunanja politika mora sloneti tako na iskrenosti kakor na moči. To nam dokazujejo izkušnje slehernega dne. Zato tudi mi nismo opustili nobenega ukrepa za izpolnitev naše državne obrambe. Lahko vam rečem, da smo to storili baš zaradi izpolnitve obvez, ki ste jih sprejeli, ker je Turčija naklonjena miru in ker hoče braniti nedotakljivost svojega turškega ozemlja. Kakor Mussolini, take lahko tudi jaz izjavim, da smo to storili zaradi obrambe v vsakem primeru, ne pa zaradi napada. Močni moramo ostati samo zaradi obrambe pridobitev svoje velike revolucije. Pri ustvarjanju svojih ciljev naša vlada ne bo klonila pred nobenimi žrtvami!«

Govor zunanjega ministra je zbornica sprejela s toplim odobravanjem.

Vse hiti na pomoč „Čeljuskinu“

Vladivostok, 5. aprila.

Dočim so dosedaj, kakor smo že obširno poročali, vsi reševalni poskusi z letali, ki naj bi z rta Van Karen poletela na ledeno ploščo, na kateri čaka posadka »Čeljuskin« na rešitev, doživeli neuspeh, ker se je večina letal pokvarila, so sedaj nastopile okoliščine, ki precej upravičujejo nado, da bodo posadko mogli rešiti še tekom tega meseca.

Plošča se je začela premikati...

Ledena plošča, ki je od rta Van Karen, kakor je sedaj točno ugotovljeno, oddaljena točno 100 km, se je začela dne 3. aprila premikati, tako da se je bilo bati, da jo bodo tokovi zanesli na sever, kjer bi ne bilo več rešitve, saj je zdaj nastopilo vreme, ko bo plošča brez dvoma kmalu razpokala. Danes pa poročajo, da se je plošča zopet ustavila. Neugodna je samo gosta megla, ki pa se sem in tja za nekaj časa razpršuje. Če bi se megla nekoliko razpršila vsaj za dan ali dva, bi rešitev bila mogoča. Čeljuskinci morajo sedaj zelo varčevati pri hrani, kuriva pa imajo še za dva meseca, kakor poroča profesor Schmidt po svojem radiju.

„Krasin“ hiti z vso paro...

Kakor smo že poročali, so se vsi trije mali aeroplani, ki so poleteli 18. marca iz Novomarijinskega v Anadirskem zalivu v smeri proti rtu Van Karen, izgubili. Imeli so s seboj pilote Kaminina, Molotova in Pivenštajna. Ko so letala preletela gorovje, ki loči Anadirski zaliv od polotoka Wellena, na katerem se nahaja rt Van Karen, je nastopil tak vihar, da so se morali piloti spustiti na zemljo in tam za silo taboriti. Danes pa so ta letala dospela na polotok Wellen, na katerem se že nahajata, kakor znano, tudi veliki ameriški aparat, ki ga vodi Slepnev, in majhni aparat Babuškina, pilota »Čeljuskinov« posadke, ki je bil prvi dnevi prileteel na polotok Wellen z ledene plošče in bo zdaj pokazal svojim tovarišem pot do posadke. Vse upanje na rešitev se torej sedaj obraca na Kaminina in njegova dva tovariša, na Slepnova, oziroma njegovga pilota Amerikanca Bill Laveryja, in na junaškega Babuškina, dočim so pred dnevi že mislili, da bo morala posadka čakati na rešitev tako dolgo, dokler ne dosepe v Berinško cesto ledolomec Krasin, ki sedaj hiti z vso paro iz prekopa Panama na severozapad.

Zagrebiška vremenska napoved: Oblačno, v zahodnih predelih so možne lokalne nevihte, blaga temperatura.

tičnih. Ali se Hitlerjevi še niso vprašali, kaj bi nastalo iz Nemčije, ako bi padla bariera krščanstva, ki je edini branik proti vsem razrušilnim in negativnim strastem popolnega brezboštva in sovraštva proti krščanski etiki in kulturi?

Papež je s svojim pismom škofu škofije Klenz, ki leži v düsseldorfskem okraju, povsavl nemško vlado in pozval nemško katoliško mladino, da se junaško pripravi na skrajno borbo za krščanske ideale, če bo treba. Vsakdo tudi ve, da je nemška katoliška mladina navdušena in edina in da je težko prenaša terorizem nemakonačnih paganistov. Oglasili so se tudi že vsi nemški škofje, ki so pozvali katoliški narod v bojno linijo, v kateri bo treba skrajnih žrtv in

Še dva „Zeppelina“ na pomoč

Neglede še na ostala letala, ki se nahajajo na polotoku Čučkov in so deloma za silo že popravljena — v prvi vrsti gre za drugi veliki ameriški aparat pilota Levansovskega — je treba računati tudi na dva »Zeppelina«, ki so ju vikrali 4. t. m. na ledolomca »Stalingrad«, ki z vso paro hiti iz glavnega mesta Kamčatke, Petropavlovskega, proti Wellenu. Edino, kar prizadeva velike skrbi, so poročila o slabem vremenu.

Mož, kakor treba

Posadka, ki čaka rešitve na ledu, obstoja sedaj samo iz 88 mož, ker je Babuškin pripeljal na svojem malem letalu enega mornarja. Še prej pa je Ljapidevski, kakor znano, na svojem velikem aeroplanu rešil od posadke 2 ženski in 2 mali deklici. Babuškin se bo vrnil na ledeno ploščo čimprej. Ta junaški letalec je silno povzdignil duha ponesrečene posadke, ki je prepričana, da bo storil vse, da svoje tovariše reši iz njihovega položaja. Na vsak način jim bo še danes ali jutri

V Romuniji zopet vladna kriza zaradi „Železne garde“

Bukarešt, 6. apr. b. Ker je večeraj popoldne vojaško sodišče izreкло ob pol 5 obsojbo proti morilec bivšega ministrskega predsednika Duce, s katero je večino obtožencev opustilo, je zahteval ministrski predsednik Tatarescu avdienco pri kralju, čeprav je bil opoldne na kosilu na dvoru. Ministrski predsednik Tatarescu je ob tej priliki sporočil kralju, da so zunanji minister Titulescu, notranji minister Inceulez in državni tajnik v notranjem ministrstvu Diamandi podali ostavko in da zaradi tega on poda ostavko celokupne vlade. Kralj ostavke ni sprejel. Zaradi tega je bila enournna seja vlade in ob pol 7 zvečer je Tatarescu ponovno sprejel kralj. Po seji vlade in drugi avdienci ministrskega predsednika pri kralju se trdovratno vzdržujejo vesti, da Titulescu, Inceulez in Diamandi odločno vztrajajo pri svoji demisiji. Dalje se trdi, da je tudi vojni minister, general Uica, sklenil, da poda ostavko. Vrhunec nervoznosti je povzročila v političnih krogih vest, da bo kralj sprejel v avdienco voditelja fašistične Železne garde Zelea Codreanu. Zaradi izredno stroge časopisne cenzure pa te vesti ni mogoče kontrolirati. Čujejo

pa se še nove eventualnosti, tako n. pr., da se bo sestavila nova vlada, na čelu katere bo ali Dinu ali Georg Briatnu, morda tudi general Avarescu. Taka vlada pa bo vsekar prehodnega značaja.

Vrok vladne krize je, kakor se vidi, v tem, ker je vojaško sodišče s svojo milo obsodbo desaviralo celo liberalno vlado, predvsem pa Titulescu, ki je bil vstopil svojčas v vlado samo pod pogojem, da se bo proti fašizmu vodila politika zlozleze roke. Potek in rezultat procesa proti morilec Duce, ki so ravnali po navodilih Železne garde, pa je pokazal, da uživa fašizem visoko protekcijo.

Vlada demantira

Bukarešt, 6. aprila. k. Uradno se objavlja, da so neresnične vse vesti o demisiji romunske vlade.

★

Tudi na morju...

London, 6. aprila. c. Reuter poroča iz Berlina, da bo Nemčija na pomorski konferenci leta 1935 stavila več zahtev v pogledu njenega pomorskega oboježevanja. Nemčija smatra, da zdaj tudi na morju ni več dovolj zavarovana. Zato bo zahtevala, da se omilijo nekatera določila mirovnih pogodb. Vendar Nemčija zaenkrat še ne bo zahtevala pravice, da se zgradi celotno brodevoje, ampak bo zahtevala samo, da se ji dovoli, da neomejeno poskrbi za svojo varnost na morju.

Konzistorij

Rim, 6. aprila. b. V vatikanskih krogih trdijo, da bo v teku tega meseca tajen in javen konzistorij, kjer bo imenovanih sedem novih kardinalov. Koncem maja bo papež Pij XI. prvič po 64 letih odpotoval iz Rima. Papež namerava prebiti nekaj tednov v papeški letni rezidenca Castel Gandolfo.

Dr. R.

+ DR. JANKO BREJC

Ljubljana, 6. aprila.

Danes dopoldne se je z bliskovito naglico razširila po Ljubljani in po vsej Sloveniji vest, da je za vedno izdihnil svojo dušo eden največjih slovenskih sinov dr. Janko Brejc, ki se je nahajal na zdravljenju v Zagrebu.

Odkar se je umaknil iz političnega življenja v svojo družino, zaradi slabega zdravja in tudi vsled političnih prilik, je njegovo ime sicer nekoliko stopilo v ozadje našega narodnega življenja, a vsikdar in vedno je pri vseh življenjskih Slovencih ostalo zvezano ne samo z usodo koroških Slovencev, ki jim je bil dolgoletni preizkušeni vodja, ampak tudi z velikimi dnevi našega narodnega osvobodjenja, ko smo se kot narodna edinica s trudom in ob pokanju temeljev političnega in družabnega reda v Evropi lučili iz okovov in si začeli graditi svoj dom v novi, pravi domovini.

Voditelj Korošcev

Dr. Janko Brejc se je rodil 18. novembra 1869 na Brezjah, v občini Kovor pri Trzinu. Srednje šole je obiskoval v Celovcu, kjer je vzljubil Koroško — zibelko slovenske narodne kulture, — univerzo je končal na Dunaju. Že leta 1901 je bil izvoljen v kranjski deželni zbor, tor bil svoj prvi politični boj za volivno preoblikovanje kot član katoliške narodne stranke. Po dveh letih pa ga je srce poklicalo nazaj na Koroško, kjer je kot odvetnik v Celovcu začel svoje trudapolno delo med koroškimi Slovenci. Postal je predsednik katoliškega političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem in odsejal ga ni še tako malenkostnega dogodka v zgodovini narodnostnih bojev, pri katerih bi dr. Brejc ne bil udeležen. Prepotoval je vse vasi od Zile do Pece, govoril povsod, ustanavljal društva, se boril kot lev z deželnimi oblastmi, iz defenzive prešel v ofenzivo in z ognjem svoje besede, ki je izvirala iz trdnice usidranega pravega znanja in z ravno tako trdih krščanskih načel, prevpil čestokrat ves hruš narodne borbe, tako da so ga slišali na Dunaju in ga spoštovali. Dr. Brejc je bil med tistimi Slovenci na Koroškem, ki so se ga nemški nasprotniki, bodisi na ulici, ali na zborovanju, ali v sodni dvorani, ali na uradih deželne vlade, ali na dunajskih ministrstvih — bali. Malo jih je, ki so to v svojem življenju dosegli. Dr. Brejc je, in njemu gre hvala, če je življenje koroških Slovencev zadnja leta pred svetovno vojno postalo kolikor toliko znano in se niso navalele na slovenske zemlje brutalno surove sile razgorenega germanstva. Koroški Slovenci so takrat bili bojevitji, kakor nikdar poprej in kakor žalibog nikdar več, odkar jih je zapustil. Dr. Brejčeva doba na Koroškem je bila doba narodnega pomlajevanja in bujne rasti narodne samozvesti, ki jo je znalo priznati njegovo nikdar utrujeno, globoko verno in brezkompromisno narodno dinamično srce. Pa saj bodo o tem pisali še drugi, kajti slovenska in jugoslovanska zgodovina bo ime dr. Brejca zapisala med najčastnejša v vrsti svojih borec za pravdo naroda.

Ob prevratu

Ob prevratu je moral zbežati iz Koroške in je prišel, kakor pripoveduje sam v krasnem zgodovinskem pregledu v »Slovinci v desetletju 1918—1928«, ki jo je izdala »Leonova družba«, v Ljubljano 26. oktobra 1918 dopoldne.

Svojo vlado imamo

Tudi tukaj mu njegova narodnost, ki pa je bila konstruktivna in napadalna in ne čustvena in čakajoča, ni dala miru in on je moral biti tisti, ki je tri dni po prihodu začel agitirati med takratnimi voditelji v Ljubljani, naj ne drže križem rok v tako velikanskem zgodovinskem trenutku, ko se podira mačeha Slovencev. Avstro-Ogrska, naj prevzamejo oblast in samostojno organizirajo slovensko domovino. Na njegovo pobudo — naj gre to dejstvo v zgodovino — se je dne 31. oktobra 1918 sestala v posvetovalnici Katoliškega tiskovnega društva konferenca zastopnikov strank, kjer se je še isti večer sestavila pod predsedstvom Josipa viteza Pogačnika prva slovenska narodna vlada, v kateri je pokojni dr. Brejc prevzel poverjenjstvo za notranje zadeve. Iz te posvetovalnice so na njegovo pobudo obvestili o sestavi slovenske narodne vlade tudi Narodno veče v Zagrebu. Ob 8 zvečer je bila prva seja vlade v deželnem dvorcu, kjer so srečali vsega portretne avstrijskega namestnika v Trstu harona Frice-Skeneta, ki se je zatekel za pomoč k prvi slovenski vladi, ko so ga narodne straže ujele. Med sejo je prišel v sejo dvorano sedanji minister brez portfelja dr. Albert Kramer kot odposlanec Narodnega veča iz Zagreba in je vlado pozdravil s besedami: »Prišel sem, kot vidim, že prepozno! Prepozno, ko dr. Brejc je bil hitrejši. In še isti večer pozno o polnoči Pogačnik, ki je tudi že v večnosti, dr. Triller.

avnotako že med rajnimi in dr. Brejc, ki je ušel kot zadnji za njima, v palačo deželne vlade, da obvesti deželnega predsednika grofa Attemsa, da je njegova oblast prenehala. To so bili velikanski trenutki, ko je Slovenija ustajala in lomila okove okrog sebe. In dr. Brejc je bil takrat na čelu tega končnega osvobodilnega boja in teh osvobodilnih dejanj.

Predsednik narodne vlade

Prva slovenska narodna vlada, »popretna vlada« so jo imenovali razni politični nergači, ki so v teh obupno trdih dneh, ko je bilo treba železnih živcev in hitrih odločitev, stali ob strani, da goštrjajo iz zaledja ali da po nevihti zasedejo mesta, ki jih od bojev utrujeni borec zapuščaj — prva slovenska narodna vlada je bila na to v zvezo na delo. Dne 20. januarja 1919 je dr. Brejc sam prevzel njeno predsedstvo ter kot tak vodil usodo Slovencev vse do 24. decembra 1920. Treba je bilo »duševno pripravljenosti, in objektivna zgodovina se bo globoko s priznanjem poklonila načinu, kako je narodna vlada bila kos tej svoji nalogi v težavnih dneh in je ustvarila politično in upravno zedinjeno Slovenijo, ki ji je v 11 številki »Uradnega lista« dala tudi že od dr. Zolgerja izdelano avtonomno ustavo.

Dr. Brejc je vodil tudi slovensko delegacijo v Beograd, ko je prisostvovala dne 1. decembra pri aktu zedinjenja in pri tej priliki izročil »Adreso na regentat, ki jo bodo s pridom prebirali slovenski rodovi v bodočnosti.

Prišlo so prve težave. Soška armada se je umikala. Pri tej priliki se je narodna vlada z veliko prisotnostjo duha izvila iz preteče nevarnosti, da ni bila aretirana na povelje maršala Boroeviča, ter je prihranila Sloveniji strahote nediscipliniranega umika razpadane polmilijske vojske. Od 3. do 12. novembra 1919 je trajal umik v polnem redu in brez vsakih posledic za našo deželo. Komu hvala? Italijani so pritiskali za umikajočo se armado in jih je bilo treba zaustaviti. Narodna vlada je takrat našla junaka polkovnika Švabiča, ki je s svojim zgodovinskim poveljem poslanim italijanskim četam ustavil italijanski plaz in takrat rešil Slovenijo za Jugoslavijo. Komu hvala? Dne 12. in 20. januarja se je zgodil incident z italijansko zastavo. Vrhovni svet mirovne konference v Parizu je na pritisk Italije prihrumel nad narodno vlado, poslal štiri generale, da stvar preiščejo in da sdeležo zasedeje, kot se je glasilo Clemenceaujevo pismo. Dr. Brejc se je z generali pogajal. Vprašali so ga: »Kdo je za vas višji, ali Vrhovni svet v Parizu, ali Beograd?« — Dr. Brejc je odgovoril: »Položil sem prisego kralju Petru in za me ne obstoja vprašanje, kdo je višji! Štirje generali so odšli, zasedbe ni bilo. Komu hvala?

Boj za severno mejo

Prišel je boj za Koroško, ki je končal tako tragično. Kje leži krivda za to žalost? Narodna vlada je storila, kar je mogla, morda je bilo poverjenjstvo za prehrano malo preveč črnogledno, da nismo izkoristili prvih zgodovinskih ugodnih dni. Kajti pozneje je prišla Koroška v kolese diplomatskega milna vešesil in iz njega ga niti najboljša dobra volja in največji napori niso mogli rešiti. Kaj šele glasovi, oddani pri plebiscitu! Za severno mejo se je dr. Brejc šel boriti tudi v Pariz na čelu številne delegacije, v kateri se je nahajal tudi nadškof dr. Jeglič. Dne 30. majnika 1919 so bili pri Wilsonovem tajniku Houseu, dne 5. junija pri Wilsonu samemu, dosegli so, kolikor je bilo mogoče, da doseže predsednik slovenske vlade na konferenci, ki je znova delila svet...

V dr. Brejčev dobo spada tudi za razvoj naše narodne misli velevažen dogodek, ki ga bomo v zgodovini imenovali »predlog dalmatinske narodne vlade od 19. novembra 1918«. Dalmatinska vlada je predložila Narodnemu veču v Zagrebu načrt za enotno vlado SHS, z ministri, ki bi jih imenoval regent s sedmimi pokrajini. Dr. Brejc je bil s pokojnim Kristanom takrat tisti, ki je na dveh sejah narodne vlade predlog odklanjal, ker se mu je zdel preveč nedemokratičen: »Ne bojimo se kulturnega boja, ker smo brati,« je takrat rekel, »bojimo se le absolutizma.«

V april 1920 spadajo tudi »dogodki na Zaloski cesti«. »Poskus komunističnega puča v Sloveniji se je takrat ponesrečil« piše dr. Brejc sam »padle so žrtve, toda odgovornost za njihovo kri ne morejo nositi oblasti, ki so storiše samo svojo dolžnost napram mirnemu prebivalstvu, ampak tisti, ki so iz varnega zaledja hujšali mase na očiten upor in jim zbujali skomine po zalozah v mestu in po ruskih sovjetih.«

Od 26. do 29. junija 1920 je dr. Brejc kot predsednik prve slovenske narodne vlade sprejemal v Ljubljani zvišenega mladega vladarja Jugoslavije, takratnega regenta Aleksandra in tisti, ki bodo nekoč pisali zgodovino prevrata, bodo morali seči po krasnih govorih, ki sta jih takrat izmenjala naš zvišeni vladar in predsednik prve narodne vlade v Sloveniji dr. Janko Brejc, nositelj reda sv. Save prvega razreda.

Velik mož, v zadnjih letih odel v skromnost, ki je ni zaslužil, je šel po plačilo, ki se mu ga kot globoko v veri zasidranemu kristjanu ni treba bati. Naj bi njegov zgled sijal med nami, predvsem pa med našo mladino, ki išče vzorov krščanskega in narodnega dela. Naj v miru počiva in večna luč naj svesti možu kremen-značaju!

Velik štrajk v Ameriki

Newyork 6. aprila. b. V avtomobilski industriji grozi nova velika stavka. 5000 delavcev General Motors je zapustilo delo in zahteva preklic odredbe, s katero se znižuje meza delavcev do 10%. Tudi sindikati mehanikov so poslali vsem kovinskim obratom ultimatum, v katerem zahtevajo zvišanje plač za 20% in uveljavo 36 urnega delovnega tedna. Če se do ponedeljka zahteva sindikatov mehanikov ne ugodijo, bodo tudi mehaniki prišli stavkati. Radi splošnega dvigovanja cen so vse ameriške tovarne avtomobilov, razen Fordovih, zvišale svoje prodajne cene. Povišanje opravilujejo z zvišanjem mezd in znižanjem delovnega časa ter zvišanjem cen surovin.

Calles nevarno zbolel

Mexico City, 6. aprila. b. Bivši predsednik Mehike Calles je nevarno zbolel. Calles je dan zaradi svoje krute politike proti katoliški cerkvi.

Izjava ministra Röhma

Dubrovnik, 6. aprila. b. Voditelj napadalnih oddelkov narodnih socialistov g. Röhm je sprejel davi ob 9 v salonu hotela »Metropole« časnikarje ter jim dal izjavo o svojem obisku v Jugoslaviji. G. Röhm je dejal, da njegov poset nima prav nobenih zvez s političnimi kombinacijami, o čemer se je v enem delu zunanjega tiska živahno pisalo. G. Röhm je dejal, da je prišel popolnoma privatno, da izpolni obljubo, ki jo je dal preteklo leto o priliki svojega prehoda skozi Beograd zaradi neke usluge, ki mu je bila izkazana. G. Röhm se počuti v naši državi zelo dobro, ker ga vežejo na njo, kakor je sam izjavil, prav tepe spomini. Se bolj ga veseli, da je bil sedanji sprejem v Dubrovniku tako prirejen in da mu je ljudstvo dokazalo svoje prijazno razpoloženje od vzhoda do zahoda.

Ker med Jugoslavijo in Nemčijo ni nobenih bistvenih nasprotstev, je Röhm prepričan, da ni nobenega povoda za to, da bi v tem pristranem razpoloženju nastopile kakšne spremembe. Nasprotno, mnogo razlogov je za to, da se spoštovanje med obema narodoma, prijateljstvo in medsebojno razumevanje še bolj poglobi. Borba proti brezposelnosti v Nemčiji je dala velike uspehe in v ljudstvu se vzbudi neizmerna moč, če na mesto nezaupanja stopi zaupanje. Zaupanje deluje produktivno, medtem ko nezaupanje samo ruši vse ono, kar bi se moralo graditi in kar je že zgrajeno. S kruhom, ki ga prelema kmet in delavec, ne dobivajo hrano samo njihovi otroci, ampak v njihova srca prihaja mir in z ustvarjanjem idealnih

vrednot se odpre pot za ustvarjanje materialnih dobrin. Tudi sedanje pogajanja za sklenitev trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in med Nemčijo so usmerjena po tej poti za obe državi, ki hočeta čim večjemu številu ljudi zagotoviti vstoj in početa namesto bojarni in obupa vltiti v ajfbove duše novih nad. Gotovo je želja vseh, da ta namiera uspe v čim večjem obsegu. Razen tega se vodijo pogajanja za sklenitev konvencije o prometu tujecev. Bujna lepota in krasota narave jugoslovanskih krajev ustvarja pravilno razpoloženje njenih prebivalcev. Glas, ki ga uživa ta narod pri Nemcih, bo sigurno mnogo doprinesel k temu, da se v trgovinski sporazum vnese tudi deloča o tujskem prometu.

Ob koncu svojega razgovora s časnikarji g. Röhm ni mogel dovolj pohvaliti našega naroda, ki je napravil nanj najgloblji vtis. Rekel je, da so Jugoslavi iz tega kraja vsi zdravi, trezni in stasiti. Jaz gledam nanje kot vojak in to kot vojak, ki se v to razume, je dejal Röhm. Z zanosom je govoril o lepotah našega Primorja in o izletu v dubrovniško okolico ter k mavzoleju družine Račić, ki ga je ustvaril naš umetnik Meštrovič. Razen tega je g. Röhm posetil tudi atelje Vlahu Bukovca. Izjavil je, da bo izkoristil to priliko in bo obiskal tudi Sarajevo, za katerega je slišal, da je izredno zanimivo mesto. Končno je poudaril, da je vedno pripravljen podati izjavo o vsem, kar zanima našo javnost.

Za mir in slogo Jugoslovanov

Belgrad, 6. apr. m. Današnja popoldanska »Štampa« objavlja velikonočno spomenico, ki jo je po tem časopisu poslal Jugoslovanom za veliko noč bolgarski metropolit Stefan, ki med drugim v svoji spomenici zelo tople govori o jugoslovansko-bolgarskem zbližanju ter poudarja sledeče:

»Vstajenje Gospodovo je blagoslovljen mir in zmaga nad mračnimi silami. Poklonimo se veliki in odrešilni skrivnosti, da bomo lahko v delu okužili bolečine in lepoto naše vere do vsalega Kristusa. Posebno tople želimo, da bodo voditelji

in inteligenca dveh bratskih narodov, Jugoslovanov in Bolgarov, prešli z mirom, da bi se otresli vseh bolgarskih sil, ki so polnile njihove letopise s prepri, zarotami in vojskami in ki so s krvavim kajnovim potom preprečevale, omejevale in ovirale razvoj in blagostanje. Pod blagodejnim božjim nebom je dovolj prostora za svobodno in konstruktivno delo in napredek obeh narodov. Treba je samo, da se čvrsto odločimo in iskreno lotimo dela, da ne bomo bratje samo v besedah, ampak tudi v dejanjih.«

Začetek boja proti katoliški cerkvi

Katoličani so isto ko framasoni

Berlin, 6. aprila. AA. Vrhovno strankarsko sodišče nacionalno socialistične stranke je izdalo sklep o temeljnih pogojih za sprejem v članstvo, odnosno za obstanek v članstvu nacionalno socialistične stranke. Med temi pogoji so najbistvenejši ti trije:

1. arijsko poreklo, ki se mora dokazati za prednike v premi črti najmanj od leta 1800;
2. dokaz, da kandidat za člana ali član stranke ni poročen z osebo, ki ima primestane arijske krvi;
3. dokaz, da član ni bil član kakšne svobodnozidarske lože ali njej slične organizacije v dobi po 30. januarju 1933. Osebe, ki so pred tem dnem stopile iz svobodnozidarskih lož, se lahko sprejmejo v stranko, odn. smejo ostati v njej, ne morejo pa biti ne postati funkcionarji stranke.

Med osebe, ki pripadajo organizacijam, slihim framasonskim ložam, se prištevajo tudi člani Katoliške akeije.

Proti katoliškim listom

Berlin, 6. aprila. AA. Pri nekem procesu med dvema časopisnima izdajateljema je sodišče v Duisburgu utemeljilo svojo razsodbo s tem, da so »v današnjih okoliščinah v Nemčiji izrazito katoliški listi nepotrebni in odveč«. Ta ugotovitev sodišče je napravila velik vtis v listih. »Germania«, list,

ki je blizu podkanclerju v Papenu, protestira proti tej razsodbi, ki negira načelo, da sme vsak državljani imeti in zagovarjati svoje versko stališče. »Germania« odgovarja danes oficijozna »National-sozialistische Parteikorrespondenz« v jako ostrem tonu, češ da v Nemčiji ravno tako, kakor ne sme biti katoliške ali protestantske politike, tudi ne sme biti katoliških ali protestantskih žurnalistov, ampak samo nemški.

Boj tudi protestantovstvu

Berlin, 6. aprila. Državni škof Müller je odpustil veliko število protestantskih pastirjev, češ, da se upirajo njegovim naredbam. V resnici gre za verne protestantske pastirje, ki zamejajo nasprotni socialistični paganizem. Velika večina vernikov je na strani pastirjev. Od povsod pošiljajo vladni ostre proteste proti kršenju svobode krščanske cerkve.

Izjava Vatikana

Rim, 6. aprila. c. Vatikanski »Osservatore Romano« demantira najodločnejše vse vesti, ki so se razširile in izozemstvu, češ, da je Vatikan pristal na to, da se s konkordatom priznava razpust vseh katoliških strank v Nemčiji. O razpustu katoliških strank se pri sklepanju konkordata sploh ni govorilo, ker se je centrum sam razšel že pred sklepom konkordata.

Naša kri v tujini

V Severni Ameriki.

V Ameriko vtihotapljeni inozemci: »Glas Naroda« iz Newyorka poroča: »Oblasti so prišle na sled vtihotapljenim inozemcem v Združene države. Z vtihotapljanjem se bavijo bivši »butlegariji«, ki jim je prohibicija odvzela zaslužek. Ker so se razmere v ameriški industriji nekoliko izboljšale, prav lahko dobe vtihotapci v Kanadi lahkoverne kaline, katerim obljubljajo dobro delo in jih proti bogati odškodnini spravijo čez mejo. Vsako leto spravijo iz Kanade v Združene države par tisoč inozemcev. Nekatere sicer naseljeniški uradniki izsledijo, naker so deportirani, dosti je pa takih, ki se skrivajo pred njihovim paznim očesom. Prevažajo jih z letali, motornimi čolni in avtomobili. Tarifa za prevoz je običajno 75 dolarjev.« K temu pristavljamo resno svarilo, ker imamo dejanskih dokazov, da priiseljskega policija v Zedinjenih državah Amerike vsakega takega vtihotapljenca prvi ali slej izsledi in deportira v domovino. V naši pisarni išče mnogo takih deportirancev pomoči za vrnitev v Zedinjene države Amerike ali vsaj v Kanado. Take pomoči pa ni.

Trinitas Ont. Canada. Pri nas imamo izredno zimo. Toploter pada na 30°—43° pod ničlo. Ogrjeje se čele nekoliko meseca julija, koncem avgusta pa postaja zopet bolj hladno. Tako imamo tu večno zimo. Delavske razmere se še vedno niso nič boljše. Posredovalci sice oglašajo nekoliko več za delo v gozdu, toda plače so še vedno nizke. Zato brezposelnost raste hitro in tja, kakor da bi šli na delo. V tej provinci je veliko zlatih, srebrnih, bakrenih in niklajstih rudnikov, od katerih nekateri dajo 18—20 milijonov čistega dobička. Tudi krize ne poznajo, ker je zlato gotov denar. Delo pa se v teh rudnikih zelo težko dobi. Skoraj pri vseh teh rudnikih so posredovalci za delo in uradniki, ki sprejemajo delavce, zvezani med seboj, da si mora vsačdo, ki hoče dobiti delo, to delo kupiti od njih. Vse to pa imajo tako urejeno, da jim oblasti ne morjo do živga. Imajo svoje tajnike, ki jim določajo vedno dovolj delavcev. Pri tem zaslužijo vsak denar prvi in drugi. Pri vsem tem pa morajo delavci trpeti po mesecih in mesecih, preden odslužijo te plačke. Ta način zaposlitve ima le eno dobro stran in ta je v tem, da na ta način dobi delo tudi mnogo naših ljudi, ki bi ga drugače ne dobili. Upamo pa, da se bo delo v splošnem odprlo in da bo prenehalo tudi podkupljevanje pri iskanju.

V Južni Ameriki.

Buenos Aires. G. Josip Kastelic sporoča med drugim: Reči moram, da nisem bil še nikjer tako zadovoljen, kakor sem v Buenos Aires. Čeprav sem bil več kot eno leto brez vsake plače, je vendar Bog za me skobel in mi je vse po srebi izpe vsaj kar je bilo važnih zadev. Te dni sem bil ime-

novan za kaplana pri župni cerkvi v središču mesta Buenos Aires. Znamenita Plaza Mayo, vladna palača, mestni magistrat, vse je v neposredni bližini naše župne cerkve. S tem je urejena moja gmotna zadeva. Sicer dobim samo intencije, kar pa zadostuje za moje skromno življenje. Nekoliko je sicer nerodno, da nimam nikoli maše pred 9. navadno ob 10. včasih celo ob 11, in da se moram voziti tričetrt ure s cestno železnico in ravno tako dolgo nazaj. Tako izgubim vsak dan nad dve uri časa. Kakšna škoda, posebno, ker ni mogoče pred mašo ničesar delati. Imamo pravkar hudo vročino, ki se zaradi vlažnega zraka še veliko bolj občuti. Kar je boljše družbe, je šla na deželo v Cordobske gore, Mardel Plati in pa v severno Ameriko ali v Evropo. Zaspali ne moremo nikoli prej kot ob 2 ponoči. Velika nadloga so komarji. Sedaj sem se proti njim zavaroval z mrežo. Malo bolj vroče je, pa še gre. V glavnem sem zadovoljen, bolj kot v Franciji. Nič mi ni žal, da sem prišel sem. Bratovščina, katero sem ustanovil, dobro napreduje in ima že kakih 200 članov.

Novi izseljenski komisar v Buenos Aires. Minuli mesec je bil imenovan g. Kazazič za tukajšnjega izseljenskega komisarja. Imenovani gospod je bil dolgo let izseljenski komisar v Düsseldorfu v Nemčiji. Upamo, da bo tudi ta novi komisar delal predvsem za to, da bo dosegel slogo in edinstvo med našimi izseljenci.

*

Drobne vesti

Rim, 6. aprila. c. Predsednik Mussolini je danes sprejel dr. Johna Nelsona, predsednika organizacije Rotary-klubov.

Varšava, 6. aprila. AA. Blizu Tarnopola je večerjal nastal ogenj v veliki pekarni, kjer so ravno pekli kolače za pravoslavno Veliko noč. Zaradi hudega vetra se je ogenj ponoči naglo razširil. Iskre je neslo celo v vas Uzizov blizu mesta. Toda ljudje se niso dosti zmenili zanje. Zato je ogenj kmalu zasegel tudi vas in je velik del upepelil. Mislijo, da je pogorelo okoli 30 kmetskkih hiš. Na srečo ni človeških žrtev.

Varšava, 6. aprila. AA. Iz Borislava poročajo, da je v tamkajšnjih solnih skladiščih nastal ogenj. Bati se je, da bo popolnoma uničenih 43 vagonov soli. Škoda znaša okoli 20.000 zlotov. Pri gašenju se je nevarno opekeli neki gasilec.

London, 6. aprila. AA. Znani japonski teniški igralci in kapetan japonskega moštva za tekmo za Dawisov pokal Satoh si je vzel življenje. Na vožnji na parniku »Hakone Maru« iz Singapure v Evropo je skočil v morje. Vzrok samomora je baje bo-

Pariz, 6. aprila. AA. Bilanca francoske narod-

Obtožena, da je umorila sestro

Obraznava proti Urši Rorman pred novomeškim sodiščem

Novo mesto, 6. aprila.

Pred velikim senatom se je danes pričela razprava proti Urši Rormanovi, obtoženi umora svoje sestre Ane Gorše. V velikem senatu so: predsednik okrož. sodišča dr. Jos. Kavčič kot senatni predsednik, prisodniki: gg. Anton Kuder, dr. Šitimir Dolenc, Božidar Romih in Anton Kacjan. Zapisnik vodi sod. pripr. France Vogrinec. Javno obtožbo zastopa dr. tožilec dr. Davorin Rus, obtoženko pa zagovarja odvetnik dr. Jos. Globevnik.

Za razpravo ne vlada tako veliko zanimanje, kakor je bilo pričakovati. Občinstvo mirno posluša in ni bilo dopoldne prav nikakršne navala v dvorano.

Točno ob 8 je stopil v dvorano sodni dvor s predsednikom dr. Kavčičem na čelu, ki je takoj nato formalno otvoril razpravo, naker je bila v dvorano pripeljana obtoženka Uršula Rormanova. Njena zunanost je na prvi pogled simpatična. Je nizke postave, tršata, obličena je v črno, ima visoko čelo in na vsako vprašanje odgovarja jasno in odločno. Na prvo vprašanje je obtoženka predsedniku podala svoje osebne podatke. Predsednik: »Koliko let imate?« »Tri razrede.« »Imate kaj premoženja?« »Jaz sama nič.« Povedala je nato, da je bila prvotno šivilja v Novem mestu in da se je med vojno poročila z Rormanom.

Državni tožilec dr. Rus je nato jasno in s posebnim poudarkom nekaterih točk prečital obtožbo.

Obtožnica obtožuje Uršo Rorman

Obtožnica navaja med drugim, da je državno tožilstvo v Novem mestu vložilo proti 54 let stari Urši Rormanovi, roj. Gorše v Malem Slatniku, obtožbo zaradi umora, češ, da je proti polnoči 8. novembra lani po zremel prevdaru, na okruten način in iz kristoljubja s sekiro umorila svojo 64 letno sestro Ano Gorše. V razlogih navaja obtožnica, da je kritične noči obtoženka iz hiše glasno klicala na pomoč sosedo in da jo je prvi slišal 41 letni posestnik Seničar Jože. Njena je obleka in pritekel v Rormanovo hišo, kjer sta mu zakonca France in Urša Rorman povedala, da je nekdo ubil Ano Gorše, ki je res ležala v kuhinji mrtva na tleh v mlaki krvi.

Obtoženka je zahtevala od Jožeta Seničarja, naj ji pomaga Gorsetovo nekoliko dvigniti, da ji pod glavo podloži blazino. Sprva se je temu protivil, češ da tega ne sme storiti. Truplo da mora ostati nedotaknjeno. Naposled pa se je Seničar dal prepričati in je Gorsetovo toliko dvignil, da ji je obtoženka podložila blazino. Klince na pomoč so čuli tudi Anton Zupančič, France Ovniček, Vinko Vidrih, Jože Vehar in Ivan Šušteršič. Vsi so hiteli proti Rormanovi hiši, pa so že na cesti srečali Jožeta Seničarja, ki jim je povedal, kaj se je zgodilo, naker so našli v hiši na tleh ležečo mrtvo Ano Goršo z vso razsekano glavo. Obtoženka je hodila po hiši in držala v roki prižgano svečo.

»Ona in njen mož France, ki je star 80 let, sta nato prosila, naj bi kdo šel po orožnike in da dobi za to par kovačev. Vidrih Vinko in Jože Vehar sta ugodila prošnji, zasedla sta vsak svoje kolo in odhitela do orožnikov. Obtoženka pa je medtem naprosila še Franceta Ovnička, naj bi šel na Malo Cikavo po njenega brata Antona Gorseta. Temu je obtoženka pozneje pokazala razmesarjeno sestro z besedami:

»Poglej! Ali je to zaslužila?«

Začela je nato trezna tartati in pripovedovati, da je ležala v svoji postelji, ko je naenkrat slišala, kako sestra Ana glasno kliče: »Oče, oče!« Takoj nato je zbudila svojega moža, prižgala luč, stopila v vežo in zagledala sestro na tleh. Dvoriščna vežna vrata so bila odprta. Ko je ta vrata hitro zaprla, je sestro dvignila, jo polila z vodo po krvavi glavi, potem pa šla po stopnicah na podstrešje ter od tam klicala na pomoč. Po tem pripovedovanju je obtoženka odšla nekam ven in se napila, da so jo moral popolnoma pijano zanesti v posteljo, kjer je tako trdno zaspala, da je niso mogli zbuditi do 11 dopoldne drugega dne.

Orožniki preiskujejo

Obtoženka nadalje navaja k dejanskemu stanju, da so prišli kmalu po polnoči na lice mesta orožniki Franc Gande, Lovro Mastinšek, Franc Polenšek in Ivan Boršič. Ugotovili so, da je moralo biti truplo že za celo ugotovljeno pomaknjeno od velike luže krvi, ki je bila od nog oddaljena skoro za polmetra. Tam poleg luže krvi pa je bila tudi stena oškropljena s krvjo.

Sodni zdravniki-zvedenci

so izrekli mnenje, da je dobila umorjena Gorše Ana na levem licu in sploh na levi strani glave štiri hude telesne poškodbe, ki so bile vsake zase in skupno smrtno nevarne in da je nastala poškodba od najmanj treh težkih in silnih udarcev. Poškodbe so bile storjene z manjšo ročno sekiro tako, da bi bila tudi takojšnja zdravniška pomoč brezuspešna.

Sum pada na obtoženko

V nadaljnjem navaja obtoženka, da je sum umorila takoj padel na obtoženko Uršo Rormanovo, ki se je od vsega početka skrajno sumljivo kretala okrog ljudi, došli na lice mesta, in je zato nase obrnila vso pozornost. Obtoženka navaja nato osem indicij, ki dokazujejo proti obtoženki. Med drugim omenja, da je ona navajala, da je prišel že čez dan na podstrešje neznan tat in razbojnik in da je obtoženka poznaje po umoru s podstrešja klicala na pomoč. Zanimala se je tudi, ali ni morda tat na podstrešju ukradel svinjsko meso in slanino, kar je ostalo nedotaknjeno. Sestri Ani je obtoženka vzela oba uhane in ju položila na varno. Poiskala je v skrinji svoje sestre njeno ročno torbico in oba ključa od njene hiše. Vse to je spravila v svojo posteljo. Umorjena Ana Gorše je namreč imela svojo hišo v Zabi vasi in je bila njena soba bogato zložena s pohištvo, perilom in obleko. V postelji je imela shranjenih 6000 Din gotovine in tri hranilne knjižice z vlogami po 6200 Din, 58.539 Din in 20.400 Din. V zadnji knjižici je bilo vpisano ime obtoženke. Obtoženka ni pokazala nobene žalosti. Šele po prihodu sosedov se je opijala.

Ogled okrog hiše

Ko se je zjutraj zdanilo, so orožniki napravili ogled okrog hiše in našli na vzhodni strani na vogalu razkrito streho. Odstranjenih je bilo 20 opek, na strehi je bil odrezan kos late, pod odprtino pa je ob zidu za straniščem slonela nizka lestva, na kateri je bila navezana neka vrv. Od odstranjene opeke je ležalo kakih pet kosov na vrtu ob zidu,

ostala opeka pa je bila zložena na levi strani strešne odprtine. Lestva je bila dolga 3,90 metra. Od zadnjega klina lestve do prve late je znašala razdalja 111 cm, od klina do odprtine, kjer je bil odrezan strešni kos late, pa 164 cm. Odprtina na strehi je bila 43 cm široka in 26 cm visoka. Odrezan kos late je bil na strehi zraven opeke. Najbrž je bil ta kos odrezan z nožem in potem odlomljen od zunanje strani. Odprtina na strehi je sicer po svojem obsegu majhna, vendar je bila po mnenju orožnikov tolikšna, da se je šibkejši človek lahko potegnil skozi njo na podstrešje. Obtoženka nato še opisuje v vseh podrobnostih položaj na podstrešju. Izključuje, da bi kdo prišel po lestvi v podstrešje. Vse je bilo tako prirejeno, kakor pri umoru Amalije Mališev v St. Vidu pri Stični.

Orožniki so pozneje kakih 15 m čez cesto, ki vodi na Veliki Slatnik, v bližini obdolženkega kozolca našli na travniku okrvavljeno sekiro s kratkim ročajem, ki je bila neizpodbitno last obtoženke. Nedvomno je storilec rabil to sekiro pri umoru.

Prepir med sestrama

Obtoženka v nadaljnjem izjava: Po podatkih preiskave je nad vsak dvom ugotovljeno, da sta se obdolženka in njena sestra Ana Gorše večkrat prepirali in pogostokrat med seboj tudi stekli, zlasti, ker je obdolženka podvržena pijači in se je dostikrat tako napila, da je potem po dva do tri dni ležala. Njena sestra pa je morala namesto nje delati in gospodariti. Nadaljne poizvedbe orožnikov so se osredotočile na pričevanje in izpovedbe raznih prič, zlasti sosedov, o gospodarskih razmerah pri Rormanovih. Obtoženka polaga veliko važnost na naslednje dejstvo: Obtoženka je namreč priznala važno dejstvo, da je šel njen mož France Rorman kritičnega večera z literarno steklenico v klet, da pa ni vina prinesel, temveč je, ko je prišel nazaj v sobo, dejal, da nima on nič kredita v kleti in da bo Ana Gorše prinesla vino. Obdolženka pa se je po lastnem priznanju zelo razburila in v jezi rekla dobesedno: »Kaj pa misli? Da bi jo le hudič vzel, jaz jo moram kletiti!« Tega ni mislila tako resno in sestre potem tudi ni ubila. To je povedala obtoženka 15. januarja letos preiskovalnemu sodniku, rekoč, da tega ni izdala poprej zato, ker se ji ni zdelo važno.

Daktioskopična preiskava

Po navedbah obtoženice je po podatkih daktioskopične preiskave dokrinen najtežji dokaz, da je bila obdolženka sekira krvava in da je to sekira morala zavreči obdolženka, ki je zapustila na ročaju krvni madež od svojega desnega palca. V resnici je imela roke krvave in zato ne more biti o njenem neposrednem storilstvu nobenega dvoma. Obtoženka je zvrčala krivdo umora na nečaka Antona Gorseta, za katerega pa je dokazano, da je bil že 31. oktobra lani aretiran v Železni Kapli in oddan v zapore deželnega sodišča v Celovcu, odtam pa v kaznilnico v Gradcu, kjer mora od 24. novembra naprej prestajati osem mesečno ječo.

Med čitanjem obtožnice je obtoženka mnogokrat pogledala na sliko pravice, mestoma ji je šlo tudi na jok ter se je zasolila, z robcem si je začela brisati solze in gledati v tla.

Obtoženka se zagovarja

Predsednik: »Uršula Rorman! Pojdite bliž! Ste razumeli obtožbo?« Obtoženka: »Ja. Citala sem jo sama.« »Priznavate se za krivo?« »Ne!« Je odvrnila odločno obtoženka. Predsednik: »Imate pravico, da podaste svojo obrambo. Povejte, zakaj niste krivi?« Obtoženka: »To se je zgodilo samo iz nevoščljivosti pri nas. Še enkrat rečem: jaz nisem kriva.«

Predsednik: »Povejte, koliko časa ste bili tisto noč z njo skupaj?« Obtoženka je nato začela pripovedovati, kaj sta s sestro usodno noč delali. Žvečer sta opravili dela v hlevu. Potem sta začeli ličkat. Predsednik: »Ali je bila lestva takrat že pristavljena?« Obtoženka: »Vem, da ne.« Ko sta prišli v hišo, si je sestra roke umila in rekla, da greva prosto toč. Mož je pozneje hotel iti v klet po vino, pa je prišel nazaj ter rekel, da nima nobenega kredita pri vinu. Predsednik: »Nima kredita! Kaj se to pravi?« Obtoženka: »Da nima oblati do vina.«

V vseh podrobnostih je nato obtoženka pričela pripovedovati one žalostne momente, ko je našla sestro v kuhinji v mlaki krvi. Ustrašila se je. »Najprej je šel spat mož. Jaz sem šla okoli desetih.« Predsednik: »Kaj ste napravili?« Obtoženka: »Zaspala sem!« Predsednik: »Ste se slekli?« »Slekla.« Predsednik: »Kako ste se zbudili?« Obtoženka: »Slišala sem glas. Ona je zavpila samo mmm. Zakričala je: Oče, oče! V temi sem šla v kuhinjo.« Predsednik: »In kaj ste nato delali?« Obtoženka: »Grozila me je spreletela. Prišla sem do nje. Tako sem se ustrašila, da nisem vedela ali sem se na sveto. Vsa je bila okrvavljena. V luži je ležala. Dvignila sem jo in tresla. Dobila sem jo v zadnjih vzdihljajih...« Obtoženka je začela jokati in je nadaljevala: »Vsa je bila razmesarjena. Jaz krvi ne morem videti.«

Predsednik: »Kaj ste nato napravili?« Obtoženka: »Tresla sem jo en čas. V naročju držala. Vzela sem korec vode in jo polila po glavi, še predno je umrla. Nisem mogla več. Nazaj sem jo položila in šla sem v hišo. Možu nisem mogla reči nobene besede. Rekla sem samo: Ona je ubita. Začel je jamrati in jokati. Šla sem ven na podstrešje klicat na pomoč.«

Predsednik: »Zakaj ste šli gori?« Obtoženka: »Klicati ljudi. Sama si nisem upala na cesto. Misliha sem, da je šel mož ven. Prvi se je oglasil Prešeren. Bili smo nato vsi skupaj pri njej.«

Obtoženka je nato na posebno predsednikovo vprašanje pojasnila svoje rodbinske zadeve. Bila je 36 let stara, ko je vzela vdovca Rorman. Takrat je imel 61 let. K hiši ni prinesla ničesar. Mož ji je govoril, da je pred notarjem napravil oporoko in da bo ona po njem podedovala. Skušala je pojasniti vprašanje hranilnih knjižic, ki so jih našli pri njej. Zatrjevala je, da je bila ena knjižica prepisana na njeno ime. Šla je v Novo mesto lani septembra, da bi dobila pri obeh posojilnicah denar za opeko. Pri hiši je bilo 5 hranilnih knjižic. Knjižice so imeli doma v kasi. Tam je bil tudi denar, koliko pa je bilo denarja, sama ne ve. »Sestra mi je pravila, da moram jaz imeti denar, ker je mož že star.« O Mališevem procesu ni ničesar čitala in ji je to enkrat pravil Avsec. Sestra je bila drugače boječa; navadno je dolgo časa čula, ker ni mogla spati.

Predsednik: »Ali ste slišali tisto noč ropot?« Obtoženka: »Ničesar ni slišal. Če bi kaj slišala, bi gotovo šla ven.« Predsednik: »To, kar se je zgodilo tam na vašem podstrešju, je težko delo, ga ni mogoče izvršiti v pol ure. In to v temi.« Ob-

toženka: »Ne vem, kdo, kdaj in kako je delal. Nič ne vem. Lahko je delal pod streho, kar je hotel. Predsednik: »Ugotovljeno je, da je bilo polno prahu in pajčevin.« Obtoženka: »Nič ne vem.« Predsednik: »Čudno je, ko je sestra umirala, pa ste ji uhane vzela.« Obtoženka: »Nikoli, potem sem ji vzela.« Predsednik je nato obtoženko spraševal za vsako najmanjšo malenkost, je zahteval od nje pojasnila za vsak predmet in je nadaljeval: »Sekira, ki so jo našli 50 korakov od hiše krvavo, je bila vedno v veži pod omaro. Kako je tja prišla?« Obtoženka: »Jaz je nisem tja nesla. Jaz je nisem videla. Nič ne vem. Sekira je bila zavržena.« Predsednik: »Na sekiri so bili najdeni odtisi vašega desnega palca.« Obtoženka: »Mojeja nikoli!« Predsednik: »Kako pride vaš desni palec na sekiro?« Obtoženka odločno: »Moj prst nikoli. Jaz sem levičarka.« Predsednik: »Ali veste, da niti tisoč ljudi nima takih odtisov?« Obtoženka: »Ne vem. Moj prst, stavim, da ni.« Predsednik ji je nato predložil še druge momente, obtoženka pa je v enomer ponavljala da ne more videti krvi.

Branilec dr. Globevnik je nato pojasnil vprašanje hranilnih knjižic, da je imela obtoženka 5 knjižic, 4 na svoje ime, 1 na moža. Sorodniki so pri zapuščinski razpravi sami priznali, da so bile te knjižice njena last. Branilec je hkratu predlagal, naj sodni dvor odide na lice mesta in si ogleda situacijo hiše in njene notranjosti.

Ob 10 je bilo končano zaslišanje obtoženke, naker je sledil kratek odmor.

Njen zagovor se zapisuje

Po četrtturnem odmoru je predsednik senata dr. Kavčič nadaljeval z razpravo. Predsednik je diktiral zapisnikarju: Nisem kriva. Po mojem mnenju je bil izvršen zločin iz nevoščljivosti, ker je bila pok. sestra Ana v naši premožni hiši z vsem preskrbljena ter so jo ljudje radi tega zavidali. Zavidali so jo tudi, ker je pri nas delala in zato, ker je bila silno varčna za hišo. Kar se tiče dogodka samega, vztrajam pri svoji dosedajši izpovedi s spremembo, da sem bila jaz tista, ki je potegnila na tleh ležečo umorjeno Ančko iz velike mlake krvi. Dvignila sem jo z obema rokama pod pazduho ter jo akusala potegniti do zida.

V pok. sestro Ano sva imela z možem veliko zaupanje ter smo bili vsi kot eden, nad čemer so nam baš ljudje zavidali. Res je, da sem nekako septembra meseca, ali morda oktobra pretekega leta bila v denarnih zavodih v Novem mestu ter dvignila v mestni hranilnici 500 do 1000 dinarjev, kateri denar smo rabili za opeko, ki smo jo bili dolžni g. Avsecu iz Gotne vasi. Pri Ljudski posojilnici sem tudi zahtevala denar, a dali so mi samo 200 Din in g. Munda je rekel, da ne da več, ker imamo denar doma.

Z denarjem doma sem razpolagala večinoma jaz in sem tudi jaz dajala sestri za meso ob nedeljah.

Kar se tiče hišnega reda priznavam, da je moja sestra nosila ključ od kleti večinoma pri sebi. Ključ mi je izročila čisto, da sem šla sama pit. Sestro sva se imeli zelo radi ter sva najčisteše skupaj delali. Tudi zvečer sva hodili skupaj v hlev, ker je bila ona zelo plašna, ter sva nato zaklepali hlev in skedenj in odnesli ključe v kuhinjo. Pa tudi hišo smo skrbno zaklepali in zapehili. Dostikrat pa je bila hiša tudi odprta, včasih je kak cigan odnesel kak stvar, ker je moj mož precej gluhi in ni slišal hote. Kritičnega večera sva bili s sestro, kakor se dobro spominjam, skupaj v hlevu, kjer je ona zaklenila hlev, jaz pa sem zapahnila vežna vrata od zadaj. Nisem jih pa zaklenila, ker sem mislila, da bo šla še katera ven. Ko sva šle v hišo, nisem zapazila na dvoriščni strani nič sumljivega, ker sva bili malo prej na vrtu. Spat sem šla okrog 10, morda nekoliko pozneje, kot sem rekla pred preiskovalnim sodnikom. Dokler sva s sestro v družinski sobi delali, nisva čuli niti jaz, niti ona nobenega sumljivega ropota, dasi smo obe dobro slišale.

Moja sestra je šla brčkone, ko je slišala priti nekega v vežo, pogledat, kdo da je, dotični pa jo je v tem hipu pobil s sekiro na tla. Na vprašanje, kako je mogla, da se ob takšnem dogodku ni našla razbita luč na tleh, pač pa je ležala na stolu, izjavila obtoženka, da je tja postavila luč sestra ter se zagnala v dotičnega vašabunda. Kdaj je storilec zagrabil sekiro, ne vem, vsekakor pa je moral to biti domoči človek, ki se v hiši dobro pozna in je moral imeti električno luč, sicer ne bi našel sekire. Po mojem mnenju je storilec zvezel lestvo skozi odprtino na pod. Plahto, ki so jo našli na lestvi, je bila na koleslju. Na pripombo drž. tožilec, da je koleselj v zaklenjenem hlevu, izjavljam, da je bil v nezaklenjeni lopki, ko se je to zgodilo. Tudi ob času moje aretacije je bil tam. Kdaj in kako je prišla okrvavljena sekira iz veže kakih 30 korakov daleč na vrt v smeri proti kozolcu, ne vem. Vsekakor se je jaz tistega dne niti prej nisem dotaknila.

Ako je ugotovljeno, da nihče ni zlezel dotične noči skozi odprtino na podstrešje, je pač moral nekdo mojo sestro izvesti, da mu je odprla, ker sem jaz našla vrata odklenjena.

Protokolacija obtoženkega zagovora je trajala od 10 do 11.30. Predsednik je dal zapisati vse podrobnosti. Med drugim je omenila obtoženka pri protokolaciji sledeče:

»Če je moj mož orožnikom trdil, da tistega večera sploh nisem prišla spat v sobo, si razlagam tako, da je star, na duhu opesan in gluhi. Zato tudi spiva nerazno. Ko sem zagledala na tleh umorjeno sestro, sem bila vsa zmedena.« Nato je obtoženka začela jokati. Dalje je ponovno zatrjevala: »Jaz ne morem videti krvi. Ne morem niti zaklati piščance. Res pa je, da sem snela sestri uhane in jih položila v veži na mizo. V zaporu nisem hotela kljub pozivu iti k velikončni spovedi zato, ker sem tam med samimi možakarji.« (Zanimivo je, da je obtoženka v zaporu ves čas skupaj z Golmajerjevo, ki je bila v Mališevem procesu obsodena na 12 let ječe.) »Po dogodku sem se nehotela napila. Bila sem razburjena. Bridko mi je bilo pri duši.«

Po končani protokolaciji je predsednik pripomnil: »Ali je to vse, kar imate pripomniti? To je vaš zagovor, ki sem ga tako napisal, kakor ste povedali. Imate še kaj drugega? Imate čas! Lahko še spremenite zagovor!«

Obtoženka: »Ne vem, ne vem kaj povedati!«

Kaj trde priče

Nato se je pričelo zasliševanje prič. Prva priča Marija Kobe je pisala sodišču, da zaradi bolezni ne more priti. Predsednik je prečital njeno izpoved. Marija Kobe je poltrugo leto služila pri Rormanovih. Povedala je: »Morala sem veliko delati. Bila sem za dekle, za hlapi in za gospodinjico, kadar se je ta napila.« Večkrat sta se obe sestri

Mnogi ljudje

ljubijo mleko, ne morejo ga pa vedno nositi s seboj. - Odkar so pa **Ki-Ki** boni v prometu, je to vendar mogoče, ker ti vsebujejo mleko. - riatelj mleka, posku-

site odlične mlečne **Ki-Ki**

PROIZVAJA: UNION ŽAGREB

stepli. Ana je večkrat popraskala Uršo po licu. Ana je bila zelo skopa.

Druga priča, nečak starega 84 letnega Franca Rorman Franca Taborški je opisal domače razmere, ki so vladale pri Rormanovih. Mož mu je pripovedoval, da je rekla obdolženka: »Ančka bo ubita!« Obtoženka protestira: »Ni res! Nikdar nisem tega rekla! Če bi vedela, da jo hoče kdo ubiti bi šla z revolverjem nadenj!«

Nato je bil zaslišan policijski podnadzornik Ivan Podobnik, ki je prišel s policijskim psom na lice mesta in tudi izvedel daktioskopijo. Na sekiri, s katero je bila umorjena Ana Gorše, je našel sledove desnega palca obtoženke. Obtoženka je pripomnila, da je levičarka. Ogledal si je vse poslopje okoli hiše in v podstrešju. Prah v podstrešju je bil nedotaknjen. Pajčevina je bila nepotrgana. Izključuje, da bi bil kdo prišel skozi luknjo. Pač pa je mnenja, da je nekdo zunaj na strehi odkril opeko in izrezal lato. Pri lestvi so bile stopinje sveže. Obtoženka je bila vinjena, ko jo je daktioskopiral.

Predsednik obtoženki: »Kaj pravite na to?« - Obtoženka: »Jaz nisem bila pijana. Tako gvišno, kakor je Bog v nebesih, se sekire nisem nikdar dotaknila!«

Priča kot strokovnjak je omenil nato, da odtisi na sekiri nedvoumno izvirajo od desnega palca obtoženčine roke. »Enakih odtisov ni mogoče najti med dvema milijonoma ljudi.«

Obdolženka ogorčeno: »Nikdar nisem vedela, kaj se to pravi, prste namakati!«

Po končanem zasliševanju g. Podobnika je predsednik prekinil ob 13 razpravo, ki se je nadaljevala ob 15.

K popoldanski razpravi, ki se je pričela ob 15, je bil naveden občinstva večji kakor k dopoldanskim. Obtoženka je pri dramatičnih prizorih pričela plakati, zlasti, ko je videla svoje sorodnike. Predsednik je najprej nadaljeval z zasliševanjem prič.

Priča Fran Gande, orožniški narednik, je izjavil, da je vodil poizvedbo na lice mesta. Izjavil je med drugim, da se ženska, kakor je današnja obtoženka, ne bi mogla povzpeti po lestvi na streho. Delali so zadevne poskuse 4. t. m. ob ponovnem ogledu na lice mesta. Skozi odprtino se je priplazil priča Anton Gorše, ne da bi se na prahu kaj poznalo v podstrešju. Obtoženka je bila okrvavljena na rokah. Na senu je bilo točno opaziti neko ležišče, kar sta videli tudi prič Marija Avsec in Marija Gorše.

Druga priča, orožniški kaplan Ivan Boršič, je prav tako zelo točno in podrobno izpovedal, kako je vodil poizvedbo. Na lice mesta je prišel po polnoči. Pripovedoval je, kaj mu je pravil obtoženkin mož, 84 letni France Rorman.

Priča Marija Avsee, mati sina Avseca, ki je bil sprva osumljen tega umora, je med drugim omenila: Stari Rorman govori včasih tako, včasih zopet tako. Ni mogla prav verjeti, da je vse to res, kar je Rorman izpovedal vprico orožnika Boršiča, ki je trdil, da mu je Rorman usodno noč povedal, da je njegova žena poprej dejala: »Ančka bo nocoj ubita!«

Priča Jože Zupančič je bil pozvan usodne noči k Rormanovim in mu je obtoženka dejala: »Vidite, kaj se je naredilo z mojo sestro!« in je jokala. Stari Rorman se sploh za umor ni zmenil. Govoril je v sobi le z nami o konjih. Obtoženka pa je tedaj ležala poleg sestre. Sveča je gorela poleg umorjene.

Priča France Ovniček, čevljarški pomočnik, je v podrobnostih opisal, kako je slišal okoli 11 zvečer klince na pomoč. Tedaj so še delali doma. Šel je pogledat in videl je Ančko mrtvo. Seničar mu je dejal: »Ančka je ubita!« Ko je prišel k Rormanovim, mu je obtoženka rekla: »Ali je Ančka to zaslužila, da je tukaj?« Obtoženka je bila vsa objokana. Po orožnike v Novo mesto je šel Vinko Vidrih. Prišli so okoli polnoči.

Priča Anton Gorše, brat obtoženke, je prav tako drastično pripovedoval, kako je prišel okoli polnoči v Rormanovo hišo, kjer mu je sestra obtožena Uršula dejala: »Vidiš, kaj se je pri nas naredilo! Ali je to zaslužila?« Priča je tudi natančno opisala, kako se je 4 t. m. pri ponovni komisijski plazila po lestvi in skozi luknjo v podstrešje. Po njegovem mnenju je storilec prišel skozi odprtino na podstrešje. Storilec pa je moral biti nekdo, ki je dobro poznal hišo.

S tem je bilo zaslišanje prič končano.

Mnenje zdravnikov

Zdravniška izvedenica primarij dr. Pavlič Ignacij in zdravnik dr. Polenšek Marjan sta nato podala svoje zdravniško mnenje. Pri obdukciji so ugotovili sedem ran. Vzrok smrti je bilo otrpnenje možganov in izkrvavitev. Štirje udarci so bili smrtni, storjeni z veliko silo v glavo in so globoko segali. Izvedenec dr. Pavlič je pristavil: »Izjavljam, da je težko verjetno, da bi bila ona, obtoženka, storila take poškodbe, ker so prizadete tako močno, ki jo ženska tudi v afektu komaj zmore. Če je obtoženka levičarka — tako se je med razpravo zagovarjala — potem ni mogla izvršiti udarcev na levi strani lica umorjene Ane Gorše. Če jih je pa obtoženka izvršila z desno roko kot levičarka, potem ni imela za povzročitel takih posledic žalostne moči.« Glede obtoženkega moža, starega Rorman, pa je dr. Pavlič izjavil, da ga pozna, ker ga zdravi v kandijski bolnišnici; je vsekakor marastel, ter fizično in duševno oslabilen. Včasih daje logične odgovore, drugače pa zmedene. Dr. Polenšek je izpovedal slično. Po njegovem mnenju je takne udarce mogla izvršiti obtoženka. Sveda, če je pa obtoženka levičarka, potem ni mogla prizadejati z desno roko tako močnih poškodb.

Po njegovem mnenju se je morala Ana Gorše že po prvem udarcu zgruditi na tla, naker so sledili ostali udarci. Po zaslišanju zdravnikov-izvedencev je predsednik ob 18.30 prekinil razpravo, ki se je nadaljevala čez t uro. Sledilo je čitanje raznih listin, ovadbe in dokumentov. Razprava bo trajala najbrž do 11.

Po Novem mestu se je za obravnavo povečalo zanimanje šele popoldne. Nocoj po Novem mestu živahno diskutirajo o tem procesu in ugibljejo izid obravnave.

Liubljanske vesti:

Skrunilci na grobovih Kako skrunijo pokopališče pri sv. Krištofu

Liubljana, 5. aprila.

Liubljansko staro pokopališče pri sv. Krištofu nudi zadnje čase hudo žalostno sliko. Pokopališka uprava je sicer že ponovno pozvala lastnike, naj prenese grobove svojcev na novo pokopališče, kar se je v nekaterih primerih sicer zgodilo, v največ primerih pa to ni moglo. Ljudje so obubožali in marsikatera stara ljubljanska rodovina, ki se je nekoč postavljala z razkošno in umetniško grobnico na starem pokopališču, je danes na beraški palici ali vsaj v revnih razmerah, tako da si ne more dovoliti prenosa. Mnogo družin pa je seveda tudi že izumrlo. Tako se je zgodilo, da so nekdanji lepi in dragoceni grobovi s spomeniki postali na milost in nemilost izročeni temnim elementom, ki so dosedaj že zagrešili na tem pokopališču nezahvalne skrunitve.

Pred dnevi je poslala mestna občina na staro pokopališče posebno komisijo, ki naj pregleda to stanje. V komisiji so bili gg.: dr. Stelc, prof. Bajuk, mestni kulturni referent Šlanovec, mestni zdravnik dr. Ahčin, mestni geometer Tomšič in drugi. Komisija pa je prijazen spremljal župnik p. Zakrajšek. Komisija je dala nekatere važnejše spomenike tudi fotografirati.

Ugotovitve komisije so bile mučne. Edino, kar je ugotovila dobrega, je bilo to, da pri dozidavanju cerkve ni bil uničen noben zgodovinski ali oblikovno važen spomenik. Spomenike pa uničujejo in jih kvarijo neznani zlikovci, ki kradejo kovinske in kamenite ornamente, odstranjujejo s silo bakreno in cinkasto ploščevino, ki jo kdovekje prodajajo. Ti barbari so šli celo tako daleč, da so iz kovinskih krst pometaali kosti pokojnih, krsto pa ukradli in prodali. G. župnik je tudi povedal, da je

pokopališče postalo shajališče vseh mogočih, morajno že do skrajnosti pokvarjenih tipov, ki so velika nadloga vse okolice. Ti postopajo in pokvarjenci stalno ogrožajo še preostale dragocene grobove. Saj skoraj ne mine teden, da ne bi izginil ta ali oni dragoceni spomenik, ali da ne bi bil oplenjen vsaj en grob. Drugo nevarnost pa predstavlja jo za grobove in spomenike vremenski vplivi, ker se za večino grobov pač nihče ne briga. Zidovje pokopališča je tudi že v razsulu, tako da imajo zlikovci lahek dostop do grobov in je cerkvena uprava proti njim brez moči.

Komisija je zato izrazila nujno željo, naj se vprašanje tega zgodovinsko tako pomembnega pokopališča čimprej definitivno reši, da bo ljubljanska občina kot lastnica mogla izvršiti že obstoječe načrte za končno ureditev tega pokopališča. Komisija je tudi predlagala, naj bi se stari cerkovnik France Erzišnik, ki je živa in nadvse zanimiva kronika starega pokopališča, postavil za čuvaja tega pokopališča za mesečno nagrado 300 Din. Tem željam se je tudi pridružil župnik Zakrajšek.

Komisija je med drugim sestavila tudi seznam važnejših grobov, med katerimi naj omenimo pisateljsko grobnico, grobove Aleševca, Smoleta, Tuška, Coste, Riharja, Linhart, Fleischmann, Ambroža, misijonarja Pirca, Bleiweisa, Jurčiča, Nožiča, Kopitarja, Kersnik, Cimpermana, Reslisa, Maška, Langusa, Dežmana, dr. Zarnika, Vrhovca, Goršiča, Jožeta Jeriča, Luke Jerana, Metelka, škofa Pogačarja, Marna, ustanovitelja »Slovenca« Kluna, Jožeta Zupana, Poklukarja, Hradskega in drugih. Vse te in druge grobove bo treba prenesti ali na kakšen drugi način rešiti pred propadajo in barbarskim uničenjem.

Pse proč s pokopališča!

Liubljana, aprila.

Med večino obiskovalcev pokopališča pri sv. Križu že dolgo časa vlada silno ogorčenje nad grobovni nedostojnostjo, pa tudi vsa človeška čustva žaljivo razvada, da nekateri vlačijo svoje pse na pokopališče. Kakor je že grda pretirana ljubezen do kučka, toliko grša je ta razvada. Prijatelji našega lista nam piše o takem primeru: Na velikonočno nedeljo dopoldne sem bil nad eno uro na pokopališču, da obiščem grobove dragih svojcev in prijateljev. Ko sem se približal grobu svojega brata, sem opazil, da skače po njem velik pes volčjak čisto prosto. Pozneje sem ga videl še nekakrat in videl, da pes spremlja neko damo. Hodila je od groba do groba, medtem pa jo je pes vedno obkakoval, pri tem pa poskrpil vsak grm in cipreso. Tudi drugi obiskovalci so se zgražali, toda nihče se ni upal dame oštetiti, ker bi pes nazadnje lahko tistega še napadel. Pri vsem tem je še najlepše, da dama ni obiskovala kakšnega groba, da bi obiskovalci mogli izslediti, kdo je, temveč se je med grobovi samo sprehajala, pes pa je dirkal sem in tja — med grobovi. Obiskovalci so imeli vtis, da je dama prav za prav privedla psa na sprehod, naj se svobodno naskake — na človeških grobovih.

Pokopališki upravnik g. Legat pa pravi k temu, da so nekatere »dame« tako brezobzirne in brezskrbne, da ne pomagajo noben opomin, tudi ne pismen. Že nekakrat je oštel take »dame«, toda nič ni izdalo.

Tukaj je dolžnost policije, da poseže vmes z vso odločnostjo! Ako se to ne bi zaleglo, potem bo pomagala le sila. Ogorčenje obiskovalcev pokopališča je namreč takšno, da ni izključeno, ako ne bo lepega dne kakšna taka dama bridko občutila, kaj se pravi na tak način žaliti najljubšega čustva v človeku.

● Promenadni koncert. Na pobudo Tujekoprometnega sveta za Ljubljano se vrši v nedeljo, dne 8. aprila t. l. med 11 in pol 13 na sv. Jakobu trgu promenadni koncert, ki ga izvajata Nar. žel. glas. društvo »Sloga« in »Ljubljanski Zvon«. Sporred koncerta je sledeči: 1. Korčulanka. 2. Gounod: Uvertura iz opere Romeo in Julija. 3. Z. Prelovac: Pozdrav. 4. E. Adamič: Zabučale gore. 5. F. Gerbič: Pomladni klic. 6. Čajkovski: Romanca. 7. Dvořák: Slovanski ples št. 1. 8. V. Parma: Intermezzo iz opere Ksenija. 9. L. Puš: Venček dolenskih napitnikov. 10. H. Volarič: Slovan na dan. 11. Smetana: Dalibor. 12. Mokranjec: Rukovet. 13. Škorpica: Korčulanka. Točke 1, 2, 6, 7, 8, 11, 12, 13, izvala Nar. žel. glas. društvo »Sloga« pod vodstvom kapelnika Heriberta Svetla, vse ostale točke pa poje pevski zbor »Ljubljanskega Zvona« pod taktirko zborovodje Zorka Prelovca.

Dr. Šavnik

ne ordinira do 16. t. m.

Kulturni obzornik

Nova dela M. Jame

Ne vem, ali je stalo v časopisih ali ne, a najbrž ni, da je Jama na veliko nedeljo odprl razstavo svojih slik, ki je menda že četrti v zadnjih 4 letih. Poleg starejšega gradiva, ki izvirava večji del z lanske razstave, kaže zopet okrog 60 novih del, nastalih večinoma v l. 1933. Po omenjenih razstavah iz prejšnjih let vzbujajo letošnja vti, da je Jama z lanskimi deli in z onimi, ki so nastala v teku zime, dosegel neko uspešnost, za katero se zde starejša dela kot predpriprava. Zato je zanimivo gledati in primerjati podobe iz raznih dob med seboj. Kot stari znanci srečamo tu zopet veliko sliko »Klave na Kolpi« in manjšo, »Zene, ki rujejo lane«, poleg različnih drugih, kot so »Martuljke«, »Savska dolina« in podobne. Čeprav se vse te podobe že same po sebi zde nekako dovršene in si je preko impresionizma »Zene, ki rujejo lane« že kar težko misliti nadaljevanje, nam letošnji Jama vendar pove, da tudi v umetnosti ni takih meja in da je tudi tu neko uspešnost in spopolnjevanje umetniške tvorbe, ki se vrši tako rekoč v brezskrajnem naloju in trudu. Osnovna črta njegovega dela, slikanje na prostem, pa bodi to krajina ali figura, tedaj pravi plein air, dobiva od leta do leta izrazitejša, pa tudi dodelanejša oblika; na tej razstavi vidi vrsto podob, od katerih si popolneje ne moremo želeli in misliti. Skoraj se že da reči, da starejša podoba mnogo bolj vise na ideji in konstruktivni sliki, da so v nekem smislu omejevali v svoji svobodi in manj svetle, kakor da jim še niso vzšla spoznanja sledečih dni. Današnje, nove slike so vse manj in manj odvisne od tehničnih in

gmotnih podlag problema, vsa ta težavna dedščina jim je tako rekoč že v zibelko položena in umetnikov pogled se lahko povesča oni tako težko dosegljivi, iskani in muhljivi dragocenosti v pojavu predmeta, za katero že od nekdaj hrepeni. Ta dragocenost ne more biti drugača kot hip sredi toka časa, ki je v njem umetnik videl svet in skozi njegovo prizmo želi ustaliti njegov pojav, da, morda njegovo resničnost v sliki. In ravno, če po tej strani primerjamo dela iz lanskega leta s starejšimi, vidimo, kako zelo se je Jama poglobil v skrivnost svojih slikarskih sredstev in v kako magično nadzvestno gotovostjo se jih poslužuje. Skoraj postajajo sprito zadnjih podob starejše nekam abstraktne, mnogo umetne forme impresionizma je v njih — forma nastaja vselej tam, kjer je dana odprta snov in še neobvladani problem — dočim se zadnji bližajo točki, ko bo impresionistična forma postala narava, narava, v svobodni jasnosti in neskrbnosti se bo izrazila na ploskvi slike v vsej celotnosti in neposrednosti, tam, kjer je bilo doslej videti le njeno bolj ali manj točno okrajsavo. Umetna oblika se približuje naravni obliki in ne bo več dolgo, ko bo njuna združitev edina možnost umetnine. Ob začetku impresionizma bi bili takemu pojavu ali podobam kot so »Kopalec na Kolpi«, »Dekle s povojem«, »Jama jako rada svojo težko rešili iluzijsko slikarstvo, tako sta se umetni in naravni moment zlit v eno. Skoraj se zdi, da gledamo dejanske dogodke pred seboj, postavljene v subtilno osvetljava. Ali sodobni človek pač ne bi mogel imeti po kakšni stvari tako malo potrebe, kot po teh klasičnih frazah na izem, ki ne povedo ničesar in ki jim gremo, kjer le moremo, a pota. Saj pomeni na koncu impresionizma, k čemur pristajemo Jamovo slikarstvo, ta pojav nekak drugega, točka, kjer se do viška pritirana, zrela umetna oblika spominja svojih naravnih podlag in se k njim obrača. Prav isto imamo pri Jamovih pred-

Mariborske ustanove v luči banovinskega proračuna

Letošnji proračun banske uprave prinaša zanimivo sliko gospodarskega življenja nekaterih mariborskih ustanov, ki so last banovine ali pa uživajo njeno podporo. Največ žrtvuje banovina za mariborsko bolnišnico. Proračun bolnišnice izkazuje 4.712.980 Din izdatkov. Od tega znašajo samo osebni izdatki 1.256.200 Din, in sicer za 28 »dravnikov in uradnikov 801.720 Din, za 61 uamljenih sester 256.200, za 45 strežnikov in služkinj 165.900 Din, za zdravila in zdravniške potrebe 400.000 Din. Med dohodki donosa največ oskrbnina, in sicer 2.300.000 Din; plačujejo jo stranke, OUZD in druge bolniške blagajne, samostojne zdravstvene občine in država. Banovina prispeva v svoji dotaciji za oskrbne stroške 744.800 Din. Celotni prispevek banske uprave znaša 2.332.980 Din. Po višini dotacije sledi mar-

borsko gledališče, za katerega prispeva banovina 330.000 Din; nato Vinarska in sadjarska šola z 292.580 Din dotacije. Proračun šole predvideva 725.000 Din izdatkov, ki se pa krijejo po večini z lastnimi dohodki, kakor ekonomijo, ki prinaša 267.820 Din, oskrbnino gojencev v iznosu 160.650 Din itd. Banovinski dečji dom dobi letos 358.000 Din, sam pa ima 173.000 Din lastnih dohodkov, ki se stekajo iz prispevkov občin in alimentacij. Za nižjo gozdarsko šolo je predvidenih 132.980 Din, za kmetijsko kontrolno in poskusno postajo 115.000 Din, za Dom Kraljice Marije na Pohorju (poštinski dom) 40.000 Din, za pomožno šolo 43.000 Din; Muzejško društvo dobi 18.000 Din, Zgodovinsko društvo 18.000 Din ter banovinski arhiv 15.000 Din.

□ Vzorna žena in mati je bila gospa Ana Kančič, soproga strokovnega poslovođa tukajšnje moške kaznilnice. V četrtek je umrla po dolgem mučepolnem trpljenju v starosti 55 let. Vse pokojniško življenje je bilo posvečeno dragim svojcem, soprogu in hčerki edinki, ki jo je ljubila nad vse. Pogreb plemenite rajnice bo danes v soboto 7. t. m. ob 16 iz hiše žalosti. Pobreška 20, na magdalensko pokopališče. Vsi, ki so blago pokojnico poznali, globoko sočustvujejo s težko prizadetim soprogom in hčerko.

□ Cestna dela v Mariboru. V Ljubljani in Zagrebu imajo letos na programu izvedbo obsežnega cestno-gradenega programa. V Mariboru imamo sicer tudi tak program, in sicer predvsem končno ureditev Aleksandrove ceste; lani so se izvršila tlakovalna dela, letos bi se pa morali urediti trotoarji in promenada med Trgom Svobode in Cankarjevo ulico. Zavisi pa izvršitev letošnjega cestno-gradenega načrta od vprašanja kaldimine. Baje je letos zelo malo upanja, da bi dobil Maribor iz tega fonda znatnejšo dotacijo. Ker pa je vsaj asfaltiranje hodnikov na Aleksandrovi cesti nujna potreba, bo morala občina najti sredstva drugod.

□ Nakup Turko ve hiše. Pogajanja glede nakupa Turko ve hiše, ki zavira regulacijo Pobreške ceste pred magdalensko cerkvijo, so menda že pred zaključkom, ker so dobili stanovalci v hiši odpoved ter se morajo izseliti do konca meseca. Hišo bo kupila občina ter jo podrla.

□ Izboljšanje cestne razsvetljave na periferiji. Razsvetljava je v perifernih ulicah precej nezadostna. Prebivalci nekaterih ulic so se že proti temu nedostatku pritožili ter so bili uslišani. Na zadnji seji ravnanstva mestnih podjetij se je med drugim sklenilo, da se izpopolni cestna razsvetljava v Koseske ulici. — Potrebni bi pa bili silniški sklepi še za nekatere druge predmestne ulice.

□ Mestno načelstvo naznanja, da se prične z današnjim dnem s pometanjem cest in trgov kakor v prejšnjih letih v nočnem času. Hišni gospodarji oz. njih namestniki se pozivajo, da odredijo temeljito čiščenje hodnikov in pešpotov pred svojimi hišami in vrtovi v nočnem času.

□ Nič rib. Včeraj je ostal Maribor brez rib. Z Jadrana je namreč izostala običajna petkova pošiljka z morskimi dobrotami.

□ Gramoz za državne ceste. Dne 24. aprila se bo vršila na tehničnem razdelku mariborskega okrajnega glavarstva licitacija za nabavo gramoz za državne ceste v mariborskem območju. Nabavil se bo gramoz za cesto Drž. meja—Maribor—Slov. Bistrica od kilometra 110 do 134.179 in sicer 3198 m³ točnega okroglega ali amfibolita v skupni vrednosti 395.167 Din ter za cesto Maribor—Ptuj od kilometra 0.00 do 11 700 m³ v vrednosti 94.500 Din. Interesenti dobe podrobne pogoje na tehničnem razdelku mariborskih okrajnih glavarstev v sobi št. 51.

□ Za plinsko kuhinjo bo nastavila mestna plinarina posebno učiteljico. Dosedaj so morali predavateljice za plinske kuharske tečaje vabiti od drugod. Učiteljica bo vodila

fantje spoprijeli ter je nekdo z nožem zabodel Vodenika v prsa. Vodenikova poškodba je resnega značaja.

□ Tretji samomr v enem tednu. Dvema samomorilcem v tem tednu je včeraj sledila kot tretja v Ljubljani 28 letna služkinja Frančiška P., zaposlena pri nekem ljubljanskem zobnem zdravniku. Našli so jo včeraj jutraj v njeni sobi mrtvo na tleh, poleg nje pa odprto plinsko cev. Poklicana je bila policijska komisija, ki je ugotovila, da je služkinja pred dobrima dvema urama vteknila plinsko cev v usta ter vdihavala strupeni plin. Vzrok samomora ni znan, menda pa je bila pokojnica živčno bolna. Truplo so prepeljali v mrtvašnico.

□ Bluze, damsko perilo, torbice, trapeze, nogavice in rokavice Vam nudi v najnovejši modi trdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

tečaje ter bo gospodinjam, ki imajo plinske štedilnike, na razpolago s strokovnimi nasveti.

□ 13 novih in 13 izbranih. Meseca marca je bilo izdanih v Mariboru 13 novih obrtnih pravic, istočasno pa je bilo izbranih iz registra 13 obrti.

□ Davčne zadeve. Davčna uprava razglasa: S prvim aprilom so dospeli v plačilo: II. četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznežene osebe, davka na poslovni promet in vojnice. Poravnati je treba te obroke najkasneje do 15. maja.

□ Azilni sklad PTL. Stanovanjski protituberkulozni dinar, ki se pobira mesečno z najemnine, je dosegel v mesecu marcu vsoto Din 105.652.

□ Prve lastovke, ki so naznanjale druga leta pomlad, so bili — sladodelarji s svojimi vozčki na ulicah. Letos pa jih ni več in tudi v bodoče ne bo več njihovih belih vozčkov na ulici. Lani je občina prepovedala ulično prodajo sladolepa.

□ Gospodarska zgodovina Maribora. — Lani je izdala za »Mariborski teden« neka zagrebška založba posebni zvezek o Mariboru, ki pa s svojo vsebino ni zadovoljil Letos pripravila za »Mariborski teden« tako edicijo neka mariborska založba. Uredil jo bo prof. Baš. Obsegala bo 80 strani, vsebino pa bo namenjena izključno mariborskemu gospodarstvu in mariborski gospodarski zgodovini.

□ Črna knjiga. Mariborski dolžniki so menda čisto pozabili na »črno knjigo«, ki je pred dvema letoma povzročila v njihovih vrstah strah in trepet. Kakor pa se vidi, živi ta zloglasna knjiga še sedaj ter je celo izpopolnjena. Trgovci pravijo, da jih je obvarovala marsikatera izguba.

□ Za 80 letnega starčka iz Krčevine je daroval v naši upravi I. Kozjek iz Podbrezja 10 Din. Bog plačaj!

□ Meso tihotapijo. Tržni organi so včeraj vnovič odkrili tihotapstvo z mesom. Postrili so namreč pažnjo na avtohuca, ki prihajajo z dežele, in dobili možanca, ko je spravljal s strehe košaro z nepregledanim in neizgostanim mesom, ki ga je prinesel iz Slov. Bistrice. Meso so mu zaplenili ter bo prišlo prav mariborskim revežem.

Ptuj

Novomašniki. V nedeljo 8. t. m. bo pel v cerkvi sv. Petra in Pavla v Ptuj novo sv. mašo p. Metod Turnšek, ptujski rojak, eisterijanec iz Stične. Pridigoval bo župnik g. Vinko Poljanec iz Koroške. — V nedeljo 15. t. m. daruje novo sv. mašo pri sv. Marku pri Ptuj p. Inocent Kunčič, markovski domačin. Novomašnik je gojenec ptujskega minoritskega zavoda. Slavnostno pridigo bo imel p. Konstantin, ki vodi sedaj župnijo pri Sv. Vidu.

Gibanje prebivalstva. V prvem četrtletju je bilo v območju župnije sv. Petra in Pavla v Ptuj 43 rojstev. Umrla je 36 oseb, poročila pa se je 23 parov. V območju mestne župnije se je rodilo 26 otrok, umrlo pa je 29 oseb, porok pa v tej župniji ni bilo.

S strehe. Hudo se je ponesrečil posestnik Matija Turk iz Apač pri sv. Lovrencu na Dr. polju. Padel je s strehe, ki jo je popravljal, ter se nevarno poškodoval po vsem telesu in si zlomil tudi levo roko. Pripeljali so ga v ptujsko bolnišnico.

— Pri boleznih »rea in poapnenju žil nagnjenosti h krvavitvam in napadnih kapi zasigura »Franz Josefova« grenčica lahko izpraznjenje črevesa brez vsakega napora.

jine in živali vselej drugačne, tako da gledamo kljub eni in isti podstati pred seboj vselej drugo prikazen in pojav, tedaj je njegovo delo prav gotovo velika umetna oet in vrši tudi s tem važno poslanstvo med ljudmi. Na tej razstavi nam Jama morda bolj kot na prejšnjih v tej umetnosti polaga dokaze, kajti če pogledamo dela kot so Kopalec na Kolpi (6), Zene tolejo lan (5), Dekle s povoj (13), Utrujena (14), Sneg v Tivoliju (61) in druge, so to impresionistične umetnosti, ki jih ne pozabimo zlepa. Poleg tega, da z vsem svojim občutjem in izvorom stoji prav blizu našemu sodobnemu utripu, niso nič manj velika po izdelanosti pretekle forme, s katero dokazujejo neminljivost prave umetniške vrednote.

R. Ložar.

□ Obzore o pesnih Avgusta Pavla. Znani prekmurski Slovanec Avgust Pavel, etnograf in slavist, ki je po prevratu zaradi službe moral ostati na Madjarskem, je izdal v svojih zrelih letih (47 let star) zbirko pesmi, o kateri se »Obzore« (6. aprila) tako izraža: Njegove pesmi so izraz zrele umetniške osebnosti. Zakaj Avgust Pavel spada med one pesnike, ki dajo žele tedaj dobra dela, ko so šli skozi mlto življenja, pregledali skrivnostni sveta in globine človeške duše. Zaradi tega ima njegova poezija neko trdo barvo. Vendar je njen avtor preveč Slovan, da ne bi nosila pečat drhteče toplote, globoke in nežne plemenitosti... Pavel je daleč od poverstva, svoje osebnosti. Zato je njegova zbirka doživela priznanje vseh madjarskih knjižnih revij.

Premiera v ljubljanskih dramih. Kakor smo že poročali, bo nočjo v ljubljanski dramati premiera »Bratov Karamazovih«. Dramatizacija Dostojevskijevskega romana »Bratje Karamazovi« je delo režiserja Cirila Debeve. Rešil jo je na podlagi Levstikovega preвода. Ljubljanska premiera je prva uvrzitev na slovenskem odru.

Starčka do smrti pobili

Maribor, 6. aprila.

Ob poti, ki pelje iz Svetin po vinogradih proti Jeruzalemu, stoji mala hišica, bivališče 65 letnega starčka Antona Balaziča. Z neko grozo hodijo danes ljudje mimo te hišice, ki je bila v noči od 22. decembra lanskega leta pozorišče grozovitega in zverinskega zločina. Omenjena noč se je vračal zakasnel potnik iz Ivanjke mimo Balazičeve hišice. Videl je prednje okno razsvetljeno, iz notranjosti pa je odmeval trušč, pridušeni klici »Bog pomagaj, Bog s teboj« in grozeči, renčanje podoben odgovor neznanec. Nimaš Boga, nimaš doma. Lasje so se zježili potniku, urnih korakov je pobegnil v temo, pri bližnjem sosedu pa se je ustavil, da bi ga prikladal. Domneval je, da se pri Balaziču godijo strašne stvari, ni pa imel poguma, da bi sam pogledal. Ker ni mogel nikogar prikladati, je odšel proti domu. Naslednjega dne pa se je bliskovito raznesla po celi širni okolici novica, da so našli Balaziča v njegovi hišici mrtvega. Truplo je ležalo na postelji, gorjoli del je visel proti tlom, da se je glava dotikala tal. Celo truplo je bilo pokrito z ranami in plavimi podplutbami. Na vratu so se poznali odtisi prstov, ki so mu davili grlo, prsnice in rebra so bila na več mestih zlomljena, da se je del rebra zaril v pljuča. Smrt starčka je morala biti strašna. Neznanci so ga davili, suvali z noži, bili, teptali z nogami ter mu klesali na prsih. In nazadnje je umrl od zadušjenja, ker mu je zalila kri ranjena pljuča.

Dogodek je izzval strahovito razburjenje

Velik požar v litijških hribih

Litija, 5. aprila.

Dne 2. aprila ob 11 dopoldne so se vnele saje v dimniku gozdarske hiše Windischgrätzovega nadlova Binderja na Veliki Njivi, kake pol ure od Poljskine. Ker je prav takrat divjala huda burja, je bila hiša takoj v plamenu, ogenj pa se je radi silnega vetra razširil tudi na vse poleg biše stojee zgradbe, tako da je požar v dobri uri popolnoma uničil hišo, hlev, pod, svinjak, drvarnico in kozolec.

Doma je bila ta čas samo žena nadlova Binderja, ki je komaj iz goreče hiše rešila nekaj obleke, vse drugo pa je postalo plen ognjenih zubljev. K sreči niso imeli razen domačih kuncov nobene druge živine, ki bi bila prav gotovo tudi zgorela. Ker so najbližja naselja kake pol ure oddaljena od pristave Velike Njive, reševalna akcija sploh ni bila mogoča, to še manj, ker ni vode v bližini. Vsa škoda znaša kakih 100.000 Din, ki je pa le delno krita z zavarovalnico. — Nadlovec Binder se je začasno preselil na žago v Pasjek. Vprašanje je seveda, ali bo graščinska uprava Windischgrätzovega veleposessva obnovila vsa gospodarska poslopja na Veliki Njivi, kamor so doslej prihajali odlični lovski gostje za časa lovov na divje peteline in srnjake.

Vlak povzročil gozdni požar

Litija, 5. aprila.

»Slovenec« je že poročal, da je iskra osebnega vlaka povzročila gozdni požar v Sitarjevu nad Litijo. Takrat so škodo ocenili na 4000 Din. V torek 2. aprila je dospela iz Ljubljane železniška komisija treh članov, kateri so se pridružili v Litiji še nadzornik proge g. Ronko in načelnik litijških požarnikov g. Mile Koprivnikar. Na licu požara so potem škodo uradno ocenili, tako, da je bila bano-vinekemu veleposessvu v Ponovičah, ki ga je zastopal g. upravitelj L. Rupelj, za zahtevano vsoto 1500 Din priznana odškodnina 950 Din, posestnici Fr. Pregljev iz Grada pri Litiji, ki je zahtevala 11.000 Din, pa komaj 1500 Din odškodnine. Slednja se pa s to vsoto ni zadovoljila, tako da bo o stvari odločalo najbližje sodišče. Vrtilim litijškim gasilcem, ki so ta požar gasili, pa je železniška uprava priznala za zgorele obleke, čevlje, lopate in motike odškodnino 650 Din.

Koledar

Sobota, 7. aprila: Herman Jožef; Hegerzip. Zadnji krajec ob 1.49. Herschel napoveduje mrzlo in mokro vreme.

Osebnosti

= Poroka. Na velikonočni torek se je poročil g. Štangel Stanko, gozdar pri gozdni upravi grofa Thurna na Ravneh pri Guštanju z gđ. Jaensch Viljemino, pd. Pirkhoferjevo v Kotljah. Mladoporočencema, ki sta tudi navdušena sportnika, želimo obilo božjega blagoslova in mnogo zakonske sreče!

med prebivalstvom. Oblasti so ukrenile strogo preiskavo, ki je privedla kmalu do uspeha. Zločin so izvršili bližnji Balazičevi sosedje in sicer brata Janez in Anton Bohine, oboja viničarja, prvi iz Cvena, drugi pri Mali Nedelji. Oba brata sta zločin v polni meri priznala, podala sta pa obenem izjavo, ki je skrajša vsakogar osupnila: k zločinu ju je nagovorila njuna sorodnica, 30 letna delavka Ljudmila Plohl iz Brehrovnika. V obtožnici jo dolži državni pravnik, da je že lanske jesen nagovarjala Janeza Bohinca, da bi bilo dobro, če bi šli vsi trije k Antonu Balaziču, ga prestrašili ter mu pobrali njegove stvari, da je Balazič bogat ter bi se izplačalo ga izropati. Izjavila je, da bo tudi sama so-levovala ter se bo oblekla v moško obleko. Na njeno prigovarjanje sta oba brata res izvršila napad. Ko sta vdrila pri Balaziču, ju je stari sprejel s samokresom v roki, ki sta mu ga pa izvil, ga pobila na tla ter ga na grozovit način usmrtila.

Danes se je odigral pred tukajšnjim velikim senatom zadnji čin te tragedije. Trojico so sodili višji sodni svetnik dr. Tombak kot predsednik, vs. Lenart, vs. Zemljik, ss. dr. Kotnik ter ss. Kolšek kot prisodniki. Obtožbo je zastopal državni pravnik Sever. Ob splošni pozornosti številnih poslušalcev je bila izrečena sodba: Bohine Janez 20 let robije in trajno izgubo častnih pravic, Bohine Anton 15 let robije in trajno izgubo častnih pravic, Plohl Ljudmila oproščena. Državni pravnik je prijavil proti obsodbi prvih dveh priziv, proti razsodbi Plohl Ljudmila pa revizijo.

Novi grobovi

† Br. Filip Oštr

S Trstata poročajo tole žalostno novico:

Žalostno so letošnjo veliko noč zazvonili zvonovi pri božjepotni cerkvi Matere božje. Naznanjali so naglo smrt moža, ki je toliko let bil zakristan in organist božjepotne cerkve na Trstatu. Zadel ga je možganska kap. Spodetka se je zdelo, da bo okrevaj, pa Bog je drugače hotel. Na veliko soboto ob 9 zvečer je br. Filip Oštr sredi redovniške družine izročil svojo dušo v roke svojega Stvarnika.

Rojen je bil leta 1871 v Skalah pri Celju. Po naravi je bil zelo nadarjen in se je zanimal za vse, kar mu je služilo za izobražbo. Pozneje je obiskoval Brvarjevo organistovsko šolo v Celju, kjer je dobil podlago za svoje glasbeno delovanje. Leta 1894 je v Nazaretu na Štajerskem stopil v frančiškanski red. Tudi v redu je pokazal toliko prirojene nadarjenosti in vestranske spretnosti, da so mu njegovi predstojniki tudi kot bratu latku zaupali važne službe. Največ pa se je pečal z glasbo ter je slovel kot dober skladatelj in pevovodja. Pečal se je tudi s slikarstvom, največ pa s fotografijo. Več njegovih fotografij z vseh delov sveta je priobčil »Ilustrirani Slovenec«. V zadnjih treh letih je prepotoval sveto deželo, Luro, Rim, Padovo, Azij in francoski Ars. Zelo je častil Mater božjo ter sv. Terezijo Deteta Jezusa.

Ljudem je bil vedno na razpolago, posebno pa ga bodo pogrešali slovenski romarji, ki bodo romali na Sušak. Njegovo priljubljenost je dokazal veličasten pogreb na velikonočni ponedeljek. Udeležilo se ga je na tisoče ljudi, med njimi mestni podnačelnik dr. Kolacio, mestna godba, na grobu so mu peli bratje novinci, evharistično društvo in križarji. Naj počiva v miru!

† Rihard Engelsberger. V Krškem je včeraj po dolgotrajni hudi bolezni mirno v Gospodu zaspal g. Rihard Engelsberger, trgovec in rez art. kapetan. Pokojni si je pridobil velike zasluge za slovensko gasilstvo. Bil je svoj čas predsednik pripravljalnega odbora za vseslovenski gasilski kongres v Ljubljani. Pogreb bo v Krškem v nedeljo ob pol 4 pop. Naj mu sveti večna luč! Zaljučnim naše globoko sožalje!

† V Ljubljani je umrl g. Franc Mihevc, želez. uslužbenec v pokoji. Pogreb bo danes ob 4 pop.

1400 Din Vas stane 20 dnevno zdravljenje v Radenci (maj, junij, september) stanovanje, hrana (dijetna ali navadna), kopanje, dva zdravniška pregleda (Röntgen, analiza seči), vključno vse takse. Posebno važno za boleznj srca, ledvice, želodca, jeter, kamenčkov, pri zaostajanju sečne kisline i. t. d. Zahtevajte kopališčne prospekte! Slatina Radenci, Slovenija.

! Društvo Dečji in materinski dom kraljice Marije v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 23. aprila 1934 ob 6 zvečer v Ljubljani, Lipičeva ulica 16, z običajnim dnevnim redom.

! Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

Cerkveni vestnik

Marijina kongregacija za moše pri sv. Jožefu nima jutri shoda, pač pa v nedeljo, dne 13. aprila ob 10 odborovo sejo in ob 11 redni shod.

Marihor

m V Mladinskem domu bo v nedeljo, dne 8. t. m. ob 5 popoldne uprizoritev šolajgre: »Spavaj deklica« v 3 dejanjih. Igro priredi glasbeno in pevsko društvo »Danica«.

m V muzeju bo jutri v nedeljo, dne 8. t. m. ob pol 11 vodstvo po prazgodovinskih zbirkah, v prvi vrsti po izkopaninah iz Koroščeve ulice.

m Članom podpornega društva žel. delavcev in uslužbencev v Mariboru. Z ozirom na razne netočne časopisne vesti o izrednem obnem zboru društva sporoča začasni upravni odbor, da se isti v nedeljo, dne 8. t. m. ne vrši.

Celje

c Kulturno društvo »Triglava« v Medlogu pri Celju uprizarji v nedeljo ob pol 4 popoldne v Narodnem domu narodno igro s petjem v 4 dejanjih: »Kletev nezvestobe«. Vstopnice so v predprodaji v Slovkovi tiskovni zadrugi poleg Marijine cerkve.

iz hiše žalosti Sp. Šiška, Medvedova ulica 25, na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zaljučim naše iskreno sožalje!

† V Sostrem je umrla 4. t. m. Gašperšič Franciška, dolgoletna nad vse zvesta gospodinja v mokronoškem župnišču; odklikovala jo je velika inteligentnost, velika skrbnost in največja udanost sveti cerkvi. Pokopali so jo v Sostrem. Počivaj v miru skrbno sreč!

Ostale vesti

— P. n. naročnikom v inozemstvu: Belgija, Francija, Holandska in Luksemburg, naznanja tvrdka S. Baruch & Co. v Parizu, da se naročnina za naš list lahko plača na njen čekovni račun, in sicer: št. 1117-94 Paris, 3064-64 Brusel, 1458-66 Ned. Dienst in 5967 Luxemburg.

— Jugoslovanski umetniki. Zveza vojnih dobrovoljcev v Belgradu je zaradi premajhne izbire vpsalnih predlogov za dobrovoljsko spominsko svetinjo in diplomu ponovno razpisal razpis do 1. maja 1934 in sicer le z dvema nagradama: Za spominsko svetinjo 5000 Din, za diplomu 3000 Din. Prvi razpis je s tem razveljavljen. Od vpsalnih predlogov za svetinjo sta bila za drugi natečaj sprejeta pod šifro: »Mare« in »Za domovino«. Za diplomu pod šifro »Invalide«. Vsi ostali predlogi so bili zavrnjeni in so predlagateljem na razpolago v Zvezni pisarni v Belgradu, Molerova 24. Točen razpis je g. umetnikom na razpolago v Ljubljani, v Kolodvorski ulici št. 6, pri tvrdki »Paketošped.« v Ljubljani.

— Pomladanska vzreina tekma ptičarjev. Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi v nedeljo, 8. t. m. zanimivo vzreino tekmo za ptičarje vseh vrst v vzorno negovanem lovišču g. Bogdana Žilica na Ježici. Te tekme se letos prvičkrat udeležijo tudi inozemci z angleškimi seterji. Z ozirom na okolnost, da je za to tekmo prijavljenih razen inozemskih psov še 8 domačih psov-ptičarjev, bo prireditelj prav zanimiva, ker se bo videl razvoj naše kinologije, ki lahko povsod uspešno konkurira z inozemskim materijalom. Tekmovalci in gledalci se bodo zbrali 8. t. m. ob 7 zjutraj na vrtu hotela »Miklič« v Ljubljani, kjer se bo najprej vršila smotna psov. Po smotni bo odhod v lovišče peš in deloma z avtobusi.

— Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, migljanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoložnosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef« gnetica odprte telesa in poživl kroženje krvi. Poizkusi na vseučiliških klinikah so dosegli, da so alkoholiki, ki so trpeli na želodčnem katarju po zavzemanju »Franz-Josef« vode zopet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi.

— Prepovedan inozemski in tuzemski tisk. Z odlokom ministrstva za notranje posle je prepovedano uvažati v našo državo in razširjati v njej list »Die Kommendanz«, ki izhaja v Berlinu ter časopis »Archivio storico per la Dalmazia«, ki izhaja v Zadru. — Državno pravništvo v Zagrebu pa je prepovedalo razširjati št. 6. p. mesečnika »Penzioneri« št. 6-7 p. mesečnika »15 Dana«.

— Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča sledeče knjige: Adam: Christus unper Bruder. 257 strani. Vezano Din 80. — Adam: Das Wesen des Katholizismus. 295 strani. Vezano Din 136. — Burger: Neue Kinderpredigten. 179 strani. Nevezano Din 64. — Hans: Zu meinem Jesus lass mich geh'n! Priporoček za katehete in izpodbuda prvobhajence. 160 strani. Nevezano Din 40. — Hättenschwiller: Wie gut der Heiland ist. Priporoček o Srcu Jezusovemu. I. del 284 strani, II. del 288 strani. Nevezano po Din 66. — Schnell: Gott unser Dn. 152 strani. Nevezano Din 50. — Tillinger: Mehr Mut u. Zuversicht. 281 strani. Nevezano Din 72. — Wild: In Gotter Haft. 186 strani. Nevezano Din 48. — Wild: Geist vom Berge Karmel. 130 strani. Nevezano Din 40.

— Pri slabosti je naravna »Franz-Josef« voda prijetno učinkovita domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno.

— Grobovi pričajo o starih zločinih. Pred časom so našli pod razvalinami nekega bosanskega hana pri Brodu več okostij brez glave, za katere je ljudstvo prepričano, da so bili to neki živalski trgovci iz Posavine, ki so bili ubiti in oropani še v prejšnjem stoletju. Delavci pa so te dni čistili neki zapuščen vodnjak blizu Broda in našli tudi v tem vodnjaku nekaj človeških okostij, za katere mislijo oblasti, da izhajajo še iz turških časov. To so okostja precej velikih ljudi, ki so bili gotovo ubiti in potem vrženi v vodnjak. Tako prihajajo zdaj na dan davno izvršeni zločini, ki ne bodo nikoli pojasnjeni.

— Krvava bitka s tihotapel. Na meji okrajev Bosansko Grahovo in Knin je prišlo v eni prejšnjih noči do krvave bitke med tihotapskimi kmeti in gozdarji. Okrajni gozdarski referent v Grahovu je že davno opazil, da izginjajo iz državnih gozdov debla. Zato je gozdna uprava poostрила svojo pažnjo. Gozdarji so res zasačili okoli dvajset kmetov ter zaplenili velike množice posekanega lesa. Tatovi so bili tako predrzni, da so debla celo odvažali do Knina v Dalmacijo in jih tam prodajali. Tako je omen ene noči našletka skupina orožnikov in gozdarjev na skupno tihotapev tik pred Kninom. Tihotapev so po cesti peljali deset voz. Ko so orožniki in gozdarji hoteli zapleniti les, so navelikli kmetje s koli nanje. V tem velikem pretepu sta bila ubita orožniški podnadrednik Ilja Mijakovac, ki ga je neki kmet udaril s kolom po glavi ter je umrl v nekaj trenutkih, in pa kmet Rade Smudja. Okrajno glavarstvo v Grahovu je uvedlo ostro preiskavo.

— Pozor! Različne ostanke raznovrstnega blaga, jako ugodno lahko kupite v novem Bazarju Ivanka Strukelj, Ljubljana. Koptarjeva 1.

— Za svoj denar kupite prvovredno blago! Vedno in povsod zahtevajte Radensko Slatino!

— Veselje s kavo... Ravno v tem prehodnem času nudi škodljiva vroča aromatična kava, dvojni užitek. Kava Hag, kofeina prosta, znana kava je za bolne in zdrave pravo veselje. Je popolnoma neškodljiva, ker je oproščena kofeina. Za kavo Hag se mešajo samo najboljše vrste kave centralne in južne Amerike. Kava Hag draži, ampak ne razdraži. Celo zvečer smete piti kavo Hag, ne da bi se vam bilo treba bati motenj pri spanju.

Celje

3 Praktičen izum Celjana. G. Alojzij Prime, stanujoč na Dečkovi cesti 15, je izumil nove vrste prag, ki ima napram sedanjemu pragu samo dobre strani. Pri sedanjih hišnih pragovih se robi hitro obrabi, da nastane razpoka, skozi katero vleče mraz in se neprijetno sveti. V ostrem kotu pa se nabirajo smeti, da ni mogoče g'adko pometati. Pri novem pragu so vsi ti nedostatk odpravljeni. Prag je kovinast in ga je izumitelj že patentiral ter pride v kratkem času v promet. Novi patentni prag je izdelan iz 40 mm širokega in 2 mm debelega železa ali medij, je žlebasto vzhoben, pritrjen k tlom prav spodaj, tako da je polukrogla 1 cm visoka vzhoklina, ki je obrubena navzgor, na katero se vrata trdo zapirajo. Ker novi prag nima nobenega ostrega roba ne kota in je iz železa ali medij, se ne more obrabiti, da bi nastala pod vrati razpoka, noga se tudi ne more spodtakniti.

3 Umrla je v celjski javni bolnišnici Petrik Terezija, 44 let, zasebnica iz Celja, Kocenova ulica 9. N. v m. p.

3 Naraščanje tujskega prometa. Meseca marca je obiskalo Celje 971 tujcev. Od teh je bilo 726 Jugoslovancev, 245 inozemcev. Napram mesecu februarju, ko je obiskalo Celje 763 tujcev, je število, kakor razvidimo, zelo naraslo. Se večja je pa razlika z mesecem marcem lanskega leta, ko se je mudilo v Celju le 716 tujcev.

3 Gibanje brezposelnosti. Po zadnjem izkazu celjske ekspozicije borze dela znaša število brezposelnih v celjskem okolju in se je zmanjšalo za 111 delavnih moči. Delo je na razpolago: 5 zidarjem, 2 pleskarjem, 1 krojaču, 1 peku, 2 kuharicam, od teh 1 na Budimpešto, 2 služkinjama in 1 kmečki dekl.

3 Izgubljeno. Dne 5. t. m. ob 13.30 je bila od pravoslavne cerkve do vile Marija na Ljubljanski cesti izgubljena zlata ženska zapestna double ura, na svilenem traku, vredna 100 Din.

Sport

Dve veliki lahkoatletski prireditvi

V Zagrebu je možki, v Ljubljani pa pod pokroviteljstvom podbana g. dr. Pirkmajerja ženski crosscountry jutri dopoldne.

Ves jugoslovanski sportni svet težko pričakuje jutrišnja gozdna teka naših deklet in fantov. Fantje se bodo borili v Zagrebu na 10 km, dekleta bodo pa tekle v Ljubljani na 2 km.

Ljubljanski tek deklet obeta biti zelo zanimiv, ker bo zasedba tako kvalitativno kakor kvantitativno na višku. Tek se vrši pod Cekinovim gradom v Tivolju in ker bo to največji gozdni tek deklet v Ljubljani, naj cenj. občinstvo izrabi ugodno priliko ter si ga ogleda. Začetek točno ob 11 dopoldne.

Našim fantom v Zagrebu ter našim dekletom v Ljubljani, želimo obilo uspehov.

Začetek prvenstvene sezone

ZSK Hermes: Železničar (Maribor)

Z jutrišnjim dnem se otvori prvenstvena sezona. V Ljubljani se že takoj v začetku srečata dobra in izenačena nasprotnika, ki jamčita za lepo igro. Oba se bosta brez dvoma potrudila, ker bo vsakdo hotel zmagati. Hermes je bil o velikonočnih praznikih v Mariboru sicer premagan, vendar se na svojih tleh ne bo pustil kar tako potisniti v ozadje.

Tekma se prične ob 15.30, ob 13.45 pa nastopi v predtekmi rezervna Hermesa proti domžalskemu Disku.

Mladika, 1 moštvo, igra jutri ob 10 dopoldne proti VSK »Triglavske« v sledeči postavi: Anzele, Beve, Boh, Ranovač, Gvardjančič, Vrnovnik I, Debeve, Povšič, Gerjol, Jancigaj, Soumrak, Bajc rez. — Itega dne ob 9 dopoldne igra Mladika rez. proti SK Rapidu v sledeči postavi: Schripf, Petrin, Vrhovnik II, Bajc, Juvan, Otrin, Stepančič I, Stepančič II, Rot, Gerhajc, Zidan, Brajer rez.

SK Grafika. Za prvenstveno tekmo z Jadranom naj bodo jutri ob pol 10 dopoldne v gostilni pri Belču v Šiški sledeči igralci: Gašperič, Mekine, Katavič, Bežan I, Zagar, Usnik, Stupica, Potrato, Strohmayr, Bončar, Trobešek; rez. Verčnik; reditelji: Pipan, Blokar in Bežan II.

SK Istra vabi vse prijatelje sporta iz Jarš in Tomačevega (ki niso člani javnih klubov), da se udeležijo sestanka, ki bo v nedeljo 8. t. m. ob 8 dopoldne v gostilni Smeraj pri Sv. Križu. Občni zbor se bo vršil v nedeljo 15. t. m. ob 8 dopoldne istotam. — Odbor.

Nedeljski sport v Celju. V nedeljo ob pol 4 popoldne se vrši prvenstvena nogometna tekma med SK Laško (Laško) in SK Jugoslavija (Celje) na Skalni kleti. Predtekma rezerv SK Atletik in SK Jugoslavija (Celje). Tekma obeta biti zanimiva in napeta, ker se bosta obe moštvi potrudili doseči čim boljše rezultate. Sodi g. Stoklas. — Ob pol 11 dopoldne bo na istem igrišču prijateljska nogometna tekma med SK Rapidom iz Maribora in SK Atletikom. Sodi bo g. Seitl.

Podravska podružnica SPD v Rušah bo imela svoj redni občni zbor v sredo, dne 11. aprila ob 19 v Sokolskem domu v Rušah. Vabljeni člani in prijatelji društva!

Cetrta številka »Planinskega Vestnika«, ki je izšla za Veliko noč, je po vsebini zelo pestra. Dr. Pretnar končuje svoj pregledni članek o planinah južne Srbije. Dr. H. Tuma nadaljuje v tej številki svo o temeljitno in zanimivo razpravo o Beneški Sloveniji. Po daljšem presledku se oglašajo zopet dr. Jos. C. Obiak z obširno razpravo o Skrlatici. Dr. A. Brilej je pričel objavljati svoje vtise z gora zapadne Bolgarije. Uroš Zupančič je prispeval članek Velika noč v Severni Triglavski steni. Leo Pipan nas vodi topot na Vizitor nad Plavskim jezerom. Mirko Javornik pa nadaljuje svo opazovanja pomladi v gorah in končuje z globokim razmiselnjem o lepoti. Vrednost naše planinske revije raste od številke do številke ter bi moral vsak planinec čutiti potrebo, da jo naroči.

Tudi naši rokoborci se bodo pomerili prihodnjo nedeljo v Zagrebu v grško-rimski rokoborbi. Namen tega prvenstva, ki ga priredi Makabi, je predvsem ta, da se sestavi jugoslovanska reprezentanca za evropsko prvenstvo, ki se vrši koncem aprila v Rimu. Pri tem izbirnem mitingu bodo sodelovali zagrebški klubi Sparta in Croatia ter Hakoah iz Subotice. Ha duk iz Sarajeva ter slovenski klubi Marija iz Ljubljane in Maraton iz Maribora. Prireditelj obeta biti izredno zanimiva, saj nastopajo najboljši rokoborci, kar jih trenutno premoremo.

Vremensko poročilo s Kofc dne 6. aprila. Temperatura —6, solnce, sreni. Smuka prav dobra, na Planini idealna.

Naznanila

Liubljana

! Vstopnice za proslavo sv. Janeza Boska v Unionu (dne 14. aprila) se že dobijo v Salezijanskem zavodu na Rakovniku in v prodajalni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Ker je zanimanje za prireditve izredno veliko, si oskrbite vstopnice pravočasno.

! Kino Kodeljevo. Drevi ob 8: Cesarjev valček po motivih J. Straussa (Marta Eggerth), in avijatiški film: Ožračeje se lomi.

! Korošci! Ne pozabite, da je danes predzadnji družabni večer te sezone v salonu restavracije »Pri šestici«. Govori urednik dr. Berce.

! Diplomirani tehniki imajo jutri ob 9 popoldne v beli dvorani hotela Union svoj redni letni zbor. Stanovska zaveza zahteva polno udeležbo. Pripljite seboj tudi neveljanje tovarise.

! Oporna solistka gđ. Anita Mezetova in operni solist g. Svetozar Banovec bosta pela drevi ob 8 na koncertu »Tabara« v Unionu. Nastopil bo tudi priznani violinist gosp. Karlo Rupel. Spremljal bo dirigent opere g. dr. Danilo Švara. Blagajna bo odprta eno uro pred koncertom. Vstopnice od 15 do 5 Din.

! Rezervni častniki. Prihajajo teden v torek in petek od 18—19 naj se prijavijo oni rezervni častniki, člani našega pododborja, ki žele naročiti zemljevide v merilu 1:50.000 in 1:100.000. Denar prinesite s seboj, ker se mora plačati naprej. Ako imate kakšno posebno željo, jo lahko izročite našemu inkasantu, ki sedaj pobira elanarino. Kdor se hoče na novo vpisati, naj se javi v zgoraj navedenih urah, da dobi polo osebnih podatkov. — Odbor.

V leteči krogli v 6 urah čez Ocean

Čez 30 let bomo leteli 10 milj nad zemljo!

30 let je minilo, odkar sta se brata Wilbur in Orville Wright dvignila z letalom, ki ga je gnil motor. Ali ni mikavno vprašanje, kakšna bodo letala po 30 letih, to je l. 1964.

Na to vprašanje so odgovorili razni izumitelji, ki uživajo v svetu velik ugled. Razumljivo, da je vsak izmed njih napovedal čim hitrejši razvoj tipu letala, s katerim se sam ukvarja. Louis Bleriot je pogumno dejal, da ne more nikdo z gotovostjo napovedati, ali bo letalo l. 1964 podobno današnjemu. Gotovo je, da ni letalo še doseglo svoje končne oblike, kakor lahko to trdimo o kolesu ali avtomobilu. Mnogi napovedujejo sijajno bodočnost helikopterju. Gotovo, da ima helikopter to prednost, da se naglo dvigne in da lahko z lahkoto pristane; če se vodila, v smislu katerih je bil zgrajen, popolnoma ne izpremenijo, bo to letalo ostalo še vedno prekomplikirano za praktično uporabo. V 30. letih bodo vse celine zvezane z zračnimi progami. Službo bodo opravljale zračne ladje, ki bodo tehtale do 100 ton. Že danes bi lahko spravili v promet takšna ogromna letala, toda motorji za takšne zračne stvore bi bili predragi. Potni stroški bodo takrat mnogo manjši, toda letanje z lastnim letalom bo še vedno drago; in to je sreča, ker bi si sicer še marsikdo po nepotrebnem zlomil vrat.

Zepelin bo prevažal pošto

Nemec dr. Hugo Eckener je napovedal zepelinu vprav kolosalno bodočnost. Že danes ne pomeni polet z zepelinom čez Atlantski ocean nikake posebnosti. Gotovo je, da se vodik ne bo uporabljal več za polnjenje zrakoplovov. Na njegovo mesto je prišel helij, ki ga bo mogoče mnogo ceneje proizvajati. Onemogočalo bo tudi bolj postopno spuščanje zepelina. Zepelin za l. 1964 bo lahko prevažal štirikrat toliko ljudi kakor danes. To ne bo nikakor združeno s povečanjem prevoznih stroškov, ker se bo izrabljale motorja silno dvignila. V kratkem času bodo dohodki zepelinov večji kakor stroški. Zepelini bodo prenašali pošto s celine na celino. O njihovi bodočnosti ni mogoče dvomiti.

Kaj pa avtogyro?

Senor de la Cierva je prepričan, da je njegov »avtogyro« letalo, ki ga čakajo sijajni dnevi. »Avtogyro« rabi predvsem silno malo prostora za pristane. Avtogyro ustaviš z zavoro prav tako z lahkoto kakor avto z zavoro. On bo v 30. letih povsem izpodrinil avtomobil. Tudi za kratke razdalje bo potnik uporabljal avtogyro in ne več avtomobil. Potniki bodo lahko pristajali na majhnih letališčih na strehi. Že v 10 letih bo število letal tako veliko kakor število avtomobilov. Ko se bo letalo priljubilo človeku, bo mogoče proizvajati letala na debelo in s tem znižati stroške proizvodnje. Avtogyro ne bo

prevažal več kakor 40–50 ljudi. Za večja letala bodo potrebovali več motorjev, ki pa bodo gnali samo en vijak. Prepričan sem, da bo stopil na mesto sedanjega motorja nov tip. Avtogyro ne bo še tako hitro dosegel hitrosti trgovskih letal.

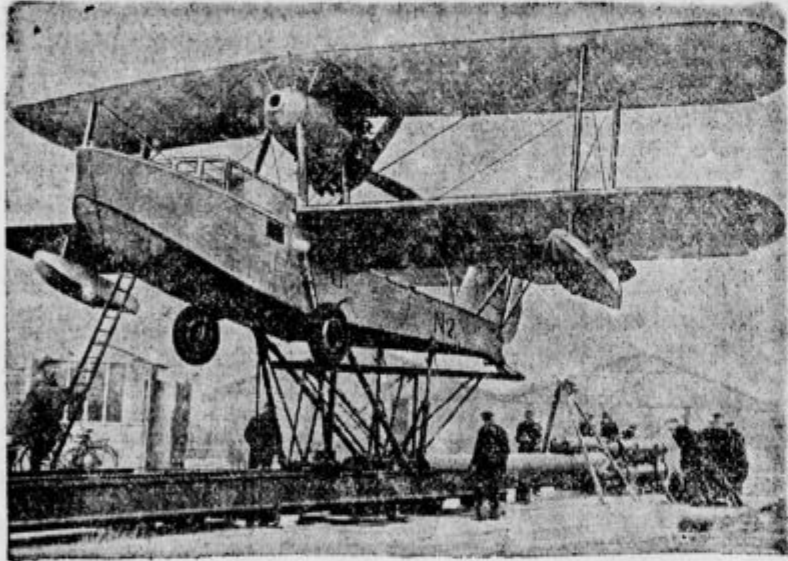
V 6 urah čez Ocean

Anthony Fokker meni: Splošno se javnost vara in misli, da bodo tudi prometna letala kmalu dosegla brzino, ki so jo drzni letalci pokazali z morskimi letali v boju za Schneiderjevo trofejo. To se ne bo zgodilo tako hitro; kajti hitrost je združena z velikimi stroški. Povprečno se bo hitrost prometnih letal dvignila od 100 angleških milj na uro — na 200. Na drugi strani se bo hitrost dirkalnih letal še nadalje povečala. S pomočjo tehnike bo mogoče združiti odporno silo zraku. Tako bo letalo lahko sklenilo krila, ko bo doseglo primerno višino in tako se bo zmanjšala zračna odpornost. Takšna letala bodo lahko letela z brzino 500–600 milj. To bodo nekeke leteče kroglice. Čez Ocean bodo ljudje takrat prišli lahko v 6 urah! Ne verjemem, da bi letalo izpodrinilo avtomobil v zasebnem prometu na kratke razdalje. Avtogyro bo za podlago novega proučevanja glede podobnejšega pristajanja letal, sicer se avtogyro ne bo obnesel. Malokdo ve, kakšne važnosti bo letalo v vojni. Nova vojna bi razvoj letal silno pospešila.

Dr. Hermann Köhl trdi, da so poleti v stratosfero pokazali pot letalstvu.

Letala bodo tedaj letela v silnih višavah. Njihova hitrost bo neprimerno večja, ker je zračni odpor v tej višini mnogo manjši. Lahko bodo letela z brzino 400 milj na uro. Stratosferno letalo sploh ne bo imelo leta. Letelo bo v višini 10 milj. Tu bodo seveda nastala zamotana vprašanja. Treba bo vpeljati poseben zračni kompresor za vzdrževanje motorjev. Kabine bo treba ograditi z neprodorno snovjo. Letalo bo moralo imeti s seboj zalogo kisika za potnike. Brez vseh teh priprav bi se pri potniku pojavilo krvavljenje skozi kožo in potnik ne bi mogel niti dihati več. Gotovo je, da je ravno majhna odpornost človeškega telesa glavna ovira za leto v stratosferi.

Sir Alliot Verdon-Foe je mnenja, da je letalstvo kot vsaka druga industrija odvisno od razvoja gospodarske krize. Ako se dvigne kupna sila konsumenta, se bo tudi letalska industrija hitro razvila. Posebno morsko letalo bo kaj lahko zboljšati. Povečalo se bo število letališč. V večjih mestih, kakor n. pr. v Londonu, bo letališče kar na strehi železniške postaje. Ropotanje letal se bo v 30. letih zmanjšalo. Da bi letalo lahko izpodrinilo avto, bo treba izumiti takšen tip, ki bo lahko pristal na prostoru, ki ne bo nič večji kakor igrišča za tenis. Po njegovem mnenju imata avtogyro in helikopter precejšnjo bodočnost, ako se bosta izpopolnila.

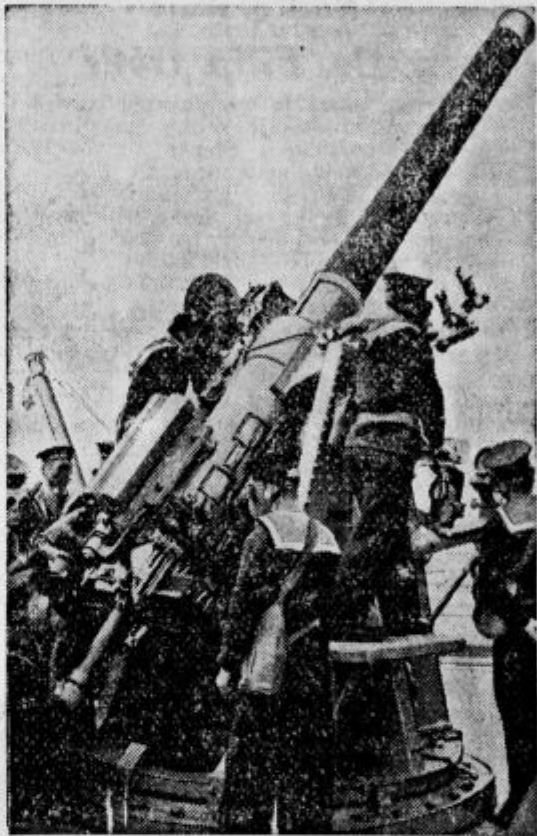
Železna dvoživka

Angleška vojna mornarica je obogatela za novo mogočno letalo, ki lahko pristaja na vodi in na tleh.

Evropske železnice imajo v zadnjem času mnogo posla z diplomati, ki se vozijo s konference na konferenco, z obiska na obisk. Na karikaturi od leve proti desni: naš zun. minister Levstič, ki se je odpeljal v Ankar; romunski zunanji minister Titulescu, ki se pada v Ženevo in Pariz; francoski zunanji minister Barthou na poti v Varšavo in Prago; amer. poslanik Child, kateremu je Roosevelt naročil, naj prouči gospodarski in finančni položaj evropskih držav in ki prispe v kratkem v Pariz; Arthur Henderson na poti skozi Pariz v Ženevo; turški zun. minister Ruždibej na poti v Bukarešt, da bi vrnil Titulescov obisk; avstrijski kancler Dollfuss, ki se te dni odpelje v Pariz.

Souvažno letalo se bliža!

Med vajami angl. mornarice v Sredozemskem morju. Posadka ob topu za letalsko obrambo s plinskimi maskami na obrazu.

Nekaj za tvoje telo

Jajce je gotovo eno izmed najboljših in najbolj ekonomičnih živil. Rumenjak je bolj hranilen kakor beljak. Če vsebuje hranivo enega jajca 70 kalorij, potem da samo rumenjak 60 kalorij, to se pravi, beljak samo 10. Barvilo rumenjaka vsebuje poleg tega železo in kemično krvno barvilo, ki je sorodno s hemoglobinom. Rumenjak vsebuje več železa kakor meso, zato je toliko bolj priporočljiv za slabotne otroke in slabokrvne. Poleg tega je presnavljanje jajca v črevesju zelo olajšano.

Večji ljudje imajo hujši krvni pritisk kakor majhni.

En kubični centimeter mleka vsebuje 2,5–11 milijonov drobnih kapljic masti.

Prof. Vernon je v Oxfordu ugotovil, da se delovna zmoglost človeka pri računalu, ki je sicer navajen pijače, zmanjša za več odstotkov, ako popije četrto litra vina.

Zmagovalec v Monaku

Pri znani avtomobilski tekmi na progi 3.18 v Monacu je zmagal Guy Moll na avtomobilu »Alfa Romeo«. — Zmagovalec Guy Moll drvi skozi Monaco.

Od Tilmenta do Sneznika

Preveč jih je volilo

O zadnjih »volitvah« v Italiji so naši listi priobčili že dokaj podrobnosti. Značilne za današnje razmere v Italiji so bile posebno »volitve« v Julijski Krajini. Menda se je malokdaj v zgodovini pripetilo, da bi volilo več volilcev, kakor jih je bilo vpisanih v volivnih imenikih. V Julijski Krajini pod Italijo je tudi to mogoče! O tem namreč poročajo iz neke občine blizu Trsta, kjer so pri štetju glasov ugotovili, da je volilo 10 ljudi več, kakor jih je vseboval volivni imenik!

Iz druge občine poročajo — ne navajamo imen, da ne bi škodovali našemu ljstvu — da je predsednik volivne komisije delil samo glasovnice z »Da!« Četudi bi kdo hotel voliti proti fašizmu, bi ne mogel. — V tretji občini sploh niso volivci šli v volivne kabine, temveč so kar predsedniku takoj vrnili glasovnico z »Da!« Samo pet volivcev je šlo v kabino, dva izmed teh sta volila proti. Pri delitvi moke so bili vsi ti črtani iz seznama revežev. — Drugod zopet so priprosti volivci kar vprašali predsednika, katera glasovnica je »prav«. Ta je seveda vselej pokazal glasovnico z »Da!« — Takšnih dogodkov je bilo vse polno. Ljudstvo sploh ni smatralo volitev za važen političen dogodek, pač pa za golo komedijo.

Slovanska duhovščina ni šla volit. Postojnčani pred fašističnim sodiščem. Večina aretirancev, ki so bili aretirani v Postojni jeseni in so bili obdolženi vohunstva, je bila te dni izpuščena. Poleg drugih sta bila izpuščena urarski pomočnik Karel Tavčar in njegova sestra Fanči, nadalje tudi g. Bizjak. Ostala sta v ječi še dva, izmed teh stavec Tavčar, brat imenovanega Karla. Oba aretiranca sta v Rimu v glasoviti ječi »Regina Coelie«. Preiskavo proti njima vodi izredno fašistično sodišče.

Pri beneških Slovencih še vedno italijanske pridige

Prepoved videmskega prefekta, s katero so bile odpravljene slovanske pridige v vseh cerkvah beneških Slovencev, je še vedno v veljavi. Vsi protesti so bili zaman. Ljudstvo je silno potrto. V mnogih krajih sploh ne hodi več v cerkev. Kakor znano, so duhovniki pridigovali v rezijanskem narečju; poučevali so verouk s pomočjo rezijanskega katekizma. Fašistična vlada niti rezijanskega narečja ne trpi več.

»Prej je moj mož vedno trdil, da se prej ne poroči, dokler ne najde pravega dekleta.«
»Kako je vedel, da si ti prava?«
»Jaz sem mu to povedala.«

»Vi ste pa danes zelo blede! Ali niste poslušali mojega nasveta: samo dve cigari na dan?«
»To je prav tisto, gospod doktor, kar mi ne koristi; prej namreč nisem kadil.«

Zdravilišče na novi zemlji

Vsezvezni zavod za eksperimentalno zdravstvo je sklenil, da je treba poleg zdravilišča, ki ga bodo pričeli graditi na Novi zemlji, in sicer v Ruskem zalivu, postaviti tudi letališče. Zdravilišče bo stalo nekaj sto metrov nad morsk gladino, preskrbljeno bo z električnimi dvigali, kakor tudi z vrtovi pod steklom, da bodo lahko pridelovali zelenjavo. Kakor znano, so zdravniki ugotovili, da je arktično ozračje zelo bogato ultravioletnih žarkov in zato priporočljivo za bolnike.

Na rimskem letališču Monte Cello so se vršile prisotnosti Mussolinija letalske vaje. Mussolini je pregledal razne priprave na letališču, a preizkusil je tudi plinske maske.

Umor s kobro

Polkovnik Elliot, ki služi v angleških kolenjalnih četah, je v Londonu predaval o zločinstvu v Indiji. Na drobno je popisal sredstva, ki jih domačini uporabljajo, ako hočejo spraviti s sveta enega ali drugega nasprotnika. Zelo pogosto porabljajo kobra, znano kačo. Zato spravijo v tek v vseh podrobnostih izdelano tehniko. Da, v Indiji živijo celo ljudje, ki se vzdržujejo samo s tem, da dresirajo kobre, ki naj napadejo človeka. Kobra spravijo v votlo bambusovo steblo. Na drugem koncu privežejo z vrvo rep na bambus s posebnim vozlom. Speči žrtvi spravijo v bližino ta bambus s kobro; zadostuje, da s pomočjo druge vrvice odvozlajo vrv, s katero je bila kobra privezana na bambus, in že plane kobra po žrtvi. Ko zaslišijo strahotni žvižg, ki ga vselej odda kobra, ko ugrizne žrtev, potegnejo z vrvice strašno kačo zopet v bambus. Nato odide morilec in pusti umorjenega v smrtne spanju. Takšen umor je navadno zelo težko pojasniti.

Mussolini se vozi v oklopnem vlakcu

Italijanski ministrski predsednik si je dal napraviti zaseben vlak. Vlak sestoji iz 6 voz, ki so zeleno pobarvani. Notranjost je seveda udobna. Na vlakcu so delovne sobe, kopalnice, jedilnica, konferenčna soba itd.; toda vse mora biti nekako resno, kakor zahteva fašizem... Vozovi so obdani s pravim oklopom, kakor nekak topniški stolp na ladjah. Čez okna lahko zagrneš jeklene zavese, ako pritisneš na gumb — Mussolini se je hotel torej zavarovati pred iznenadjenjem, ali bolje rečeno, pred atentatom. Znano je o njem, da nosi stalno prsi oklep. Poleg tega ne sune javnost nikdar prej zvedeti, ali bo ministrski predsednik prisostvoval tej ali drugi slovesnosti.

Izhod iz krize

Predlogi naše industrije

Ljubljana dne 6. aprila.

Na podlagi sklepa, uprave 13. marca 1934., je predložila Zveza industrijcev za dravsko banovino kr vladi načelno izjavo s konkretnimi predlogi za saniranje sedanega gospodarskega stanja. Ta izjava se glasi:

»Pod pritiskom svetovne gospodarske krize so se naše gospodarske in socialne razmere bistveno spremenile in smo prišli v težko stanje. Produkcija in blagovni promet sta v stalnem padanju, cirkulacija plačilnih sredstev je zmanjšana skoro na minimum, kupna moč prebivalstva peša od dne do dne. Vrednost našega denarja je v inozemstvu padla za več kot 40 odstotkov, dočim je istočasno na rasi njegova domača vrednost. Ta velika razlika med vrednostjo denarja v deželi in v inozemstvu upliva čimdalje neugodnejše na našo trgovinsko in plačilno bilanco, da so vsi dosedajni ukrepi za saniranje širokih slojev naroda. Izredno povišanje državnih in samoupravnih davščin bo v največji meri zadelo našo solidno gospodarske elemente, ne da bi moglo koristiti ravnotežju državnega gospodarstva. Izkušnje so pokazale, da so vsi dosedajni ukrepi za saniranje gospodarskega stanja, dasi storjeni v dobrem namenu, vendar zgrešili svoj cilj. S takimi enostranskimi ukrepi se ne more najti izhod iz kritičnega stanja. Po zgledu drugih držav moramo tudi mi podvesti smotrene programatične mere za resnično saniranje našega gospodarstva in socialnega življenja. Predlagamo:

1. Izvede naj se po načrtu g. Dušana Plavšiča razdolžitve kmetov potom izdaje državnih novčanic v znesku, ki je za izvedbo te razdolžitve potreben. V njih kritje naj služi vrednost razdolžene poljedelske posesti. Amortizacija te emisije naj se predvidi na 25 let.

2. Na račun zastalnih davkov naj država nadalje izda vsaj eno milijardo dinarjev, z načrtom amortizacije v 11 letih, za izvedbo javnih del.

3. Ažijo (prim.) za devize naj se določi v skladu s ceno deviz, in tačas vsaj na 40%. Sedanji prim. 28,5% obremenjuje izvoz, ki je po večini tvorjen od agrarnih in šumskih proizvodov. dočim je v korist uvozu. Zato se mora naši zahtevi ugoditi v eminentnem interesu narodnega gospodarstva.

4. Obrestna mera Narodne banke se naj zniža na 5, odnosno 6%.

5. Za praktično izvedbo prednjih predlogov in za sestavo potrebnega gospodarskega načrta v smislu teh predlogov naj se nemudoma skliče komisija domačin in po potrebi tujih najboljših strokovnjakov, ki bo na razpolago kr. vladi in pristojnim resortom.

Vsebinska naših programatičnih predlogov je strokovno že podrobno diskutirana, tako da je v celoti razumljiva in jasna. Smatramo za svojo dolžnost, da v tem težkem času odkrito in iskreno predlagamo ukrepe, ki bodo ob smotreni izvedbi dali vsemu gospodarskemu življenju v državi novega razmaha in bistveno prispevali za pravično ureditev socialnih odnosov.

Novi zakoni in gospodarstvo

Kot je bilo že iz raznega poročila s plenarne seje Zbornice za TOI razvidno, je zbornica izvedla anketo o aktualnih gospodarskih vprašanjih, o kateri je dala glavne rezultate že predsedstveno poročilo. Zaradi zanimivosti, ki jih je dala anketa, prinašamo v nevezani obliki še nekaj gradiva, ki kaže, kako gledajo naši gospodarski krogi na trenutni položaj našega gospodarstva zlasti z ozirom na kmetске dolgovne in položaj našega denarništva.

Trgovci in kmetiska zaščita

Kreditna obremenitev trgovstva: značilno je, da je v nekem okraju od 82 trgovcev 42 navezanih na kredit, skupna obremenitev po posojilih v teh okrajih znaša 1.392.000 Din, torej na en obrat 81.700 Din. Pri tem je treba še vpoštevati, da gre tu za podoželske trgovce, pri katerih znašajo samo za lanske leto 50.000 Din na en obrat. Terjatve trgovcev pri kmetih pa se gibljejo okoli 25.000 do 120.000 Din na en obrat. Zaradi tega se je naravno položaj takih trgovcev z lanskimi uredbami poslabšal, tako da cela vrsta trgovcev plačuje — samo obresti, velik del pa niti obresti niti amortizacije svojih dolgov pri denarnih zavodih.

»Obrestna mera je še vedno previsoka, ker uredba o maksimiranju obrestne mere za nas ni pomenila praktično dosti izpremembe.

»Kmetje še vedno upajo, da jim dolgov ne bo treba plačati.

»Kmetje sploh ne morejo plačati...

»Kmetjski dolgovni znašajo v našem okraju na en trgovski obrat povprečno 180.000 Din.

»Odkod šušmarstvo? »Boljše je plačati dvakrat letno kazen zaradi prestopka obratovanja kot od obrta pridobitino.

Višina kmetjskih dolgov: »Ko se je dne 20. aprila proglasila zaščita kmetje, je bil naš kmet izredno visoko zadolžen, zlasti pri trgovcih: izkupiček za poljske pridelke prihaja šele v jeseni, lesna kupčija pa začne v večji meri šele aprila in maja. Poleg tega rabijo naš v pomladnih mesecih kmetje največ kredita za začetek obratovanja, za nakup potrebščin, semen itd.

»Pogrešamo omogočenja likvidnosti denarnih zavodov.

»Ljudstvo je plačevanje dolgov sploh ukinilo — toda s tem se stanje kmeta ni olajšalo.

»Uredba o odplačilih kmetjskih dolgov v 12 letih kmetu nič ne pomaga.

To so nekatere misli, ki smo jih zajeli iz odgovorov na zborniško anketo.

Denarništvo

O dotoku novih vlog pravijo poročila, da je zelo nestalen in da tudi vložen denar ne ostaja dolgo, pa se zopet vrača in vedno je v gibanju.

»Občinska potrdila o tem, kdo je kmet, se z lahko izstavljajo; ali ne bi bilo bolje, da bi jih izdajala kakšna druga instanca?

»Od novembra lani so vplačila zaščitenih dolžnikov popolnoma prenehala...

Savinjska dolina: »Vpoštevati bi bilo treba naše posebne razmere, ki so v zvezi s hmeljarstvom.

Ko je lani prišla odredba o odplačevanju na 12 let, so imeli naš hmeljarji izkupiček v rokah za pravkar prodani hmelj, toda ta denar je šel v druge svrhe. Denarni zavodi, ki kreditirajo hmeljarjem, bodo imeli veliko odpisov kmetjskih dolgov z ozirom na določila uredbe, ki omogočajo onim dolžnikom, ki predčasno vrnejo posojila, popust dveh odstotkov za vsako leto. Ena sama dobra letina prinese ob ugodnih cenah veliko denarja v dolino.

»Dolžniki ne vrečajo, bodite da so zaščiteni ali pa nezaščiteni.

Nalaganje skladov in pupilnega denarja v Drž. hipotekarno banko je zelo zadelo naše regulativne hranilnice, gre za velike vsote, ki jih brez posledic danes ne zmorejo denarni zavodi.

»Ko je bilo lani novembra objavljeno, da bodo dobili denarni zavodi nova sredstva v znesku ene milijarde za mobilizacijo kmetjskih terjatev, je bilo na to upanje veliko, danes se o tem nič več ne sliši.

»Pa tudi, če bi bila ta sredstva dana na razpolago vsaj v manjših vsotah, ne pomenijo nič, ker le obrestna mera pri zavodih, ki bi ta denar posojali, previsoka z ozirom na obrestno mero, ki je dovoljena kmetu.

Pričujoči stavki nimajo namena posploševati, kažejo pa, kakšen je položaj v nekaterih krajih, kar nam daje resno misliti na iskanje potov in načinov, zlasti za naše denarne zavode, ki bodo morali začeti z aktivnejšo politiko v svojo obrambo.

Bilance in poslovna poročila

S. H. Gutmann, Belišče, Dobiček za 1932—1933 znaša 0,25 milj. (1931—32 brez prenosa 0,19 milj.) pri glavnici 40 milj. Din.

Železničarska konzurni na zadruga v Zagrebu izkazuje 0,32 milj. čistega dobička (1932 0,43 milj.).

Borza

Dne 6. aprila 1934.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Bruslja, Curiha, Newyorka, Pariza in Prage, popustili pa so tečaji Amsterdama, Berlina, Londona in Trsta. Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 9,10—9,20, na zagrebški pa po 9,235. Grški boni so v Zagrebu notirali 33—33,75.

Curih. Pariz 20.37875, London 15,88, Newyork 308,25, Bruselj 72,225 Milan 26,55, Madrid 42,20, Amsterdam 208,725, Berlin 122,70, Dunaj 73,30 (57,30), Stockholm 81,85, Oslo 79,80, Kopenhagen 70,90, Praga 12,84, Varšava 58,325, Atene 2,95, Carigrad 2,50, Bukarešta 3,05.

Ljubljana. Amsterdam 2313,46—2324,82, Berlin 1357,36—1368,16, Bruselj 800,52—804,46, Curih od 1108,35 do 1113,85, London 175,86—177,46, Newyork 3394,39—3422,65, Pariz 225,88—227, Praga 142,20 do 143,15, Trst 293,90—296,30.

Promet na zagrebški borzi 55.012 Din.

Živina

Ptujski živinski sejmi. Konjski in goveji sejem v torek 3. t. m. je bil kar se dogona tike slabo za-

ložen. Prignali so 153 konj, 80 volov in bikov ter 150 krav in telic, skupaj 383 glav živine. Kupčija je bila nekoliko živahnješa in sicer je bilo prodanih 150 glav živine. Cene so bile sledeče: voli prve vrste 3—4 Din, druge vrste 2,50—3,50, tretje vrste 2—3 Din, bikji 2,50—3,50, telice 3—4 Din, krave 1,50 do 3,50 Din za kg žive teže; konji so se prodajali po kakovosti in sicer za klanje od 200—600 Din, za pleme od 1000—3000 Din. Sejem za prašiče v sredo 4. t. m. je bil še precej dobro založen. Prignanih je bilo 270 ščetinarjev, prodanih pa 90. Cene so bile sledeče: prolenki 5,50—6 Din, polmasine 6—7 Din, plemske 6,50—7 Din kg žive teže, mrtve teže Din 9; prasci stari do 8 tednov so se prodajali po kakovosti od 100 do 150 Din.

Vrednostni papirji

Tendenco je bila danes nekoliko slabšeja, vendar so tečaji le neznatno popustili, oz. se izpremenili. Tudi promet je slab, saj je nažen na zagrebški borzi samo 100 kom. voine škode.

Ljubljana. 7% inv. pos. 71—72, agrarji 35,50 do 36,50, vojna škoda 312—315, begl. obv. 52—53, 8% Bler. pos. 54—55, 7% Bler. pos. 52—53, 7% pos. Drž. hip. banke 66—67, Kranj. ind. 250 bl.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71—71,50, agrarji 35,50 den., vojna škoda 312,50—313,50 (314), 4. 311 den., 5. in 6. 309 den., 6% begl. obv. 52,25 do 52,50, 8% Bler. pos. 54—55,50, 7% Bler. pos. 52 do 52,75, 7% pos. DHB 65 den. — Delnice: Narodna banka 4000—4200, Priv. agr. banka 253—254 (252, 254), Osj. sladk. tov. 150—165 (20 po 165), Impex 50 den., Trboveljska 105—110 (25 po 105).

Hmelj

Savinjska dolina: Položaj v hmeljski kupčiji je nespremenjeno miren, prometa in zanimanja je le malo ter skušajo uveljaviti zopet nižje cene. — Pomladanska dela v hmeljskih nasadih dobro napredujejo. Rastlina je večinoma prav dobro prezimila.

Najvišje cene, plačane zadnji čas za najboljši hmelj raznih provenienc, so bile naslednje (za kg): Nemčija (Tettina) 90 Din, Anglija (Golding) 73 Din, Francija (alzaški) 67 Din, Češkoslovaška (Zatec) 61 Din, Jugoslavija (savinjski) 52 Din, Poljska (Lublin) 48 Din, Belgija (Poperinghe) 47 Din in Amerika (kalifornijski) 38 Din.

Vse cene na inozemskih tržiščih so preračunane po pariteti v Curihu.

Nogavice - rokavice

kompletne potrebščine za krojače in šivilje,

nadalje

bogata zaloga žepnih robcev, toaletnih potrebščin, kravat, vsakovrstnega modnega blaga itd., po

najnižjih cenah

pri trdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 7. aprila. 12.15 Venčki šlagerjev na ploščah 12.45 Poročila 13.00 Čas, reproduc. koncert na kino-orglah 18.00 Oj kam bova vandrala? (popolne pesmi v reproduc. glasbi) 18.30 intervju z moštvo »Ilirija« — 19.00 Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber) 19.30 Zunanji politični pregled (dr. Jug) 20.00 Radio orkester 20.45 Cello solo, Zlatko Najter 21.15 Fantje na vasi 22.00 Čas, poročila 22.20 Harmonika in citre v reproduc. glasbi.

Drugi programi:

Sobota, 7. aprila. Belgrad: 20.00 Lazarjevo vstajenje 20.30 Recitacije 21.00 Zborski koncert. — Zagreb: 20.15 Vok. konc. ge. Mitrovič 20.45 Koncertni večer — Dunaj: 17.50 Pesmi in plesi podonavskih držav. — 19.35 Koncert dun. simfonikov — 20.50 Vino in petje. — Budimpešta: 19.00 Spomlad na Sioitiji — 20.50 Dunaj. — Milan-Trst: 20.45 Hči tamburma'orja, opereta, Offenbach. — Rim: 21.00 Prenos opere. — Praga: 19.20 Brnska vojašnica — 20.30 Pester večer. — Varšava: 18.40 Kom. gl. — 20.00 Pomladni koncert — 21.20 Chopinov koncert.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20.

Sobota, 7. aprila: »Bratje Karamazovi«. Premijera. Izven.

Nedelja, 8. aprila ob 15: »INRI«. Izven. Poslednja letošnja vprizoritev. Cene od 6 do 20 Din. — Ob 20: »Bratje Karamazovi«. Izven.

Opera

Začetek ob 20.

Sobota, 7. aprila: »Viljem Tell«. Gostuje ga. Zinka Kunčeva. Red A.

Nedelja, 8. aprila ob 20: »Poljska kri«. Izven. Znižane cene.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota 7. aprila ob 20: »Štambulski rožac. Zadnjič. Globoko znižane cene (od 20 Din navzdol).

Nedelja, 8. aprila ob 15: »Jurček«. Znižane cene.

Ob 20: »Rože v snegu«. Zadnjič. Globoko znižane cene (od 20 Din navzdol).

Novost za Celje

je otvoritev na novo preurejenih lokalov restavracije Narodni dom, ki bo v soboto dne 7. aprila zvečer, združena s

koncertom

Prstna domača vina in zajamčeno čist dolenjski cviček. — Za obisk se vljudno priporoča

MARIJA LAPORNIK
Celje — Narodni dom.

Ludvik Ganghofer:

57

Samostanski lovec

Z obema rokama ga je zgrabila na prsih. »Valti, povej mi, kje je Hajmo?

»Tu notri leži v samostanu. Mu je spet slabše od včeraj. Kaj deš na vse to? Kar groza me grabi, če pomislim, kaj se je vse dogodilo...

»Valti, kaj, lepo te prosim, pelji me k njemu!

»K Hajmu? Kaj si znorela? V samostan ne sme nobena ženska!

»Toda jaz moram, moram k njemu!

Valti je potegnil obrvi kvišku in si potisnil čepico na čelo. Tako je delal vedno, če je naporno mislil. Potem je oprezno pogledal okoli sebe in šepnil: »Njegova celica je ob vrtu in okno ni visoko. Toda — ali bi mogla splezati čez zid?

»In če bi bil tako visok ko Watzmann in njegovi otroci,« je rekla, »moram!

»Pa pojdi!

Stekla sta okoli vogla in smknila skozi grmovje k zidu. Med križajočim se vejevjem je splezal Valti na vrh, se usedel zadensko na zid in pomagal deklici z obema rokama k sebi. Potem sta skočila na vrt. Valti je pokukal skozi okno. »Čisto sam je,« je šepnil, se pogledal na okenski prizidek in potegnil k sebi dekle.

Bila je prijazno opremljena sobica, kjer je na ležišču, narejenem iz kožuho divjadi, počival Hajmo.

Ko je lovec zagledal deklico, se je prestrašeno sklonil kvišku in zastrmel vanjo, ko da svojim očem ne more verjeti.

»Grem k vratom in popazim, da ne pride kdo,« se je zahihetal Valti in smknil iz celice.

Ko se je Gitkin pogled srečal s lovčevimi očmi, jo je zapustil ves pogum. Z drhtečo roko se je pogladila po čelu. Le čemu je prišla sem?

»Gitka? Kaj si res ti?« je slovkal Hajmo. »Povej mi za božjo voljo, kaj ti je šinilo v glavo? Prelomila si samostansko zapoved. Vidiš, kar mraz me sprejaja od strahu. Če pride kdo in te najde, saj bi te izgnali s samostanskih zemelj.

»Saj moram tako pročit!« je zašepetala s povešenimi očmi.

Hajmo je molčal in težko dihal.

»Morda že veš tudi ti?« je vprašala in ga postrani pogledala.

Počasi je prikimal predse. »Prejle je bil tu gospod Henrik in mi je povedal!

Stopila je hitro k postelji. Stisnila je pesti, zožila ustnice, oči so ji temno zagorele. »Jaz pa nočem pročit, ker — ker hočem ostati tu — hočem, Hajmo...

Roke so mu drhtele; ni si upal pogledati kvišku.

Tiho govoreč se mu je sklonila k ušesu. »Kaj meniš? Ko bi zbežala, kar najdalje in bi se skrila, da bi me nihče ne našel — in samo tebi bi povedala — kje sem!

Tedaj jo je prijel za roke in jo poklical po imenu. Potem je odkimal z glavo in težko zadihal.

»Pa bi te vendarle našli. In — gospod Henrik je rekel, da ti bo služilo v srečo — v tvojo srečo! In tako bi si rajši odgriznil jezik, kakor da bi te odvrčal od tega — posebno zdaj — ko sem zaradi svoje nespameti napravil v nesrečo tvojega brata.

»Ti, njega?« se ji je utrgalo z drhtečih ust.

»Prišlo je, kakor je pač moralo priti. Če bi jaz bila ti, bi tudi ne pustila ubogega psička na cedilu — in če bi bila Wolfrat, bi tudi priskočila in zgrabila medveda za goitanec, tudi če bi me raztrgal na drobne koščke.

Hajmo so se zablistale oči, ko je deklet tako stalo pred njim: jakrečih se oči s pestmi pred seboj, s pol odprtimi ustnicami, da so se videli

stisnjeni zobje. »Gitka!« je vzkliknil, in beseda, ki se mu je vroče in na silo gnala iz srca, je bila boj proti gineči volji, ki jo je hotela udušiti. Tedaj je planil Valti v izbo. »Dekle! Izgini! Brat kuhar raca po hodniku gori — kmalu bo tui!

Hajmo se je prestrašil. »Gitka! Proč — proč — proč! In jo je odvril z obema rokama od postelje.

Bleda in trepetajoča je stala deklica ter hlastala za sapo in besedo... »Da — da — že grem — ali povej mi, Hajmo, povej — ne morem odtod — povej, Hajmo, ali si še hud name?

Jaz? Hud? Nate?« se je čudil. »Kako si le moreš misliti kaj takega!

Tedaj se je posmejala, že med solzami in se poglala na okno, kamor jo je vlekel Valti. »Obvaruj Te Bog, Hajmo!« je jeknila. Stegnil je roke za njo, oklevala je — tedaj jo Valti porinil, da je omahnila in morala skočiti. Od zunaj se je odzval še fantov šepet, potem šumenje v grmovju — in vse je utihnilo.

Hajmo je buljil v prazno okno. »Zdaj je ne bom videl nič več — nič več — nič več.« Ihteč je omahnil nazaj in skril obraz v dlani.

Gitka je komaj prišla pred vrata, vodeča v samostansko valptijo, ko se je vrnila prednica v spremstvu gospoda Henrika. Začuden je pogledal, ko je opazil deklico. »Sem vendarle prav trčila,« je zašepetala prednica. Pokimala je prijazno dekletu in je stopila k vratom.

»Pomisli, dekle,« se je nasmehnila. »Gospod Henrik me je kregal, ker sem te pustila samo. Misliš, da boš ubežala.«

Truden usmev se je pokazal na Gitkinih ustnicah, izza zidu sem se je začelo rahlo hihetanje. Prednica se je ozrla, a Valtijev nos je že izginil za ogrom.

Ko je Gitka prišla v Nanski samostan, se ni pred ničemer več branila, nemo in vdano je do-

puščala vse kakor jagnje, ki ga strižejo. Zaradi nove obleke, ki so jo vanjo oblekli, ni rekla niti besedice. Melo sram jo je res bilo, ko je videla, kako je bila po takratni modi dolga modra obleka globoko čez ramena izrezana, rekla pa ni nič, posebno ker so jo še ogrnili okoli vratu takoj v bel do komolecv segajoč plašček. Pas iz belega usnja jo je stisnil okoli vitkega kolka. Okoli čela in razpuščenih las so ji pripeli moder trak. Ko pa so jo obuli v rumene čevljičke z osiljenimi za ped dolgimi kljuni, je vendar plašno pogledala ob sebi.

Prednica in obe strežnici so se glasno zasmjale, ko so videte, kako je Gitka, ne vedoč, kaj bi, stala z vsaksebi stegnenima rokama sredi sobe, kakor da se ne bi upala dotakniti obleke; trepetala je in ni tvegala niti koraka več, ker so se, če je le prestopila, strašni kljuni na čevljih takoj žilasto zapognili kvišku, podobni ostrim bodalom.

In simbol so se one smejale, tembolji je šlo na jok. Iznenada je planila k vratom, in ko je videla, da so zaklenjene, se je zgrudila thteč na tla.

Dvignile so jo, kregale in tolažile; osnažile so ji zopet zaprašeno obleko in jo odvedle potem k Zefi, da bi se poslovila od vsakine in fantička.

Pred samostanom je čakala nanjo nosilnica, ki sta jo na dolgih drogovih tvorili dve muli. Gitko so vanjo morali posaditi; prostovoljno ni bila vstopila. Prednica se je usedla poleg nje. Dva hlapca sta vodila muli, tretji, oborožen, je jezdil ob nosilnici. Ljudje na cesti so postajali in ugibali, kdo potuje; kak radovednež je tudi pokukal v nosilnico, toda nihče ni spoznal solarjeve sestre; njen drobni, bledi obrazek je skoroda izginjal pod belo, ostro zlikano avbo, ki so jo z njo pokrili za potovanje.

Tedaj je prišlo mimo dvoje deklet; izgođa rdečica je zalila Gitkina lica: dekleti sta bili Cenca in Eggerjeva dekla.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentovanski ogasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročitvi — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonoska 3 mm visoka petlitna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Gospoda ali gđčno
sprejememo v prakso, če more brezplačno pomagati v dobrodelni pisarni. Javiti se je pri društvu »Varstvo«, Ljubljana, Tyrševa cesta 17.

Mesto hišnika
se odda onemu, ki se razume na vrtnarstvo. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3809. (b)

Prodajalko
delavno, pošteno, pametno, starejšo, sprejemem v trgovino z meš. blagom na deželi. Razumeti se mora po možnosti na železnino, šivanje in druga hišna dela. Ponudbe poslati na upravo »Slov.« pod »Priprosta« 3806. (b)

Stanovanja

Trisobno stanovanje
s pritliklinami oddam za 450 Din. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 3881. (č)

Dvosobno stanovanje
visokopritliklino, z vsemi pritliklinami, oddam takoj ali pozneje za 450 Din. Vodovodna 75. (č)

Petsobno stanovanje
z vsem komfortom, primerno tudi za dve družini, se odda s 1. maem v sredini mesta. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3808. (č)

Sostanovaica
sprejemem v mirno sobo k akademiku Tavčarjeva 3-L. (s)

Vnajem

Brivnico
že vpeljano, predloženo za moške in ženske — oddam v najem za zelo nizko ceno Lokal je tik cerkve in tik rudniških stanovanj in stanovanj rudniških nameštencev v industrijskem kraju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3753. (n)

Trgovino
z mešanim blagom (tudi s koncasijoi), vpeljano, na zelo prometnem kraju — takoj oddam Eventuelno tudi sam lokal za drugo stroko. Dopise na upravo »Slovenca« pod šifro: »Kranj« št. 3749. (n)

Objave

Tisti,
ki je pobral zlato dozo v ponedeljek 2. aprila ob pol 7 zvečer, naj jo odda v izoib posedic, na upravo »Slov.«. (o)

Prepovedi

Podpisani prepovedujem prehod čez moje polje iz Podmilščakove ulice na Kamniško ceto. Onega, ki bi kljub prepovedi uporabljal ta prehod, bom sodniško zasledoval. — Mihael Dolžan, Borutova ul. 10, Ljubljana VII. (o)

Posrestva

Gostilno z mesarijo
v trgu pri cerkvi, prodaja Posredovalnica Maribor, Slovenska ulica 26. (p)

Posestvo
pri Ljubljani, prodam. — Jerko, Ljubljana, poštni predal 79. (p)

Nova hiša
blizu Ljubljane naprodam, oziroma oddam stanovanja. Mišvelj, Ljubljanska ul. 37, Moste. (p)

Ob Bohinj, jezeru
se ugodno prodaja lepa stavbna parcela. Poizve se pri notarju Hafnerju v Ljubljani. (p)

Glasba

Krasen glasovir
kratek, zelo poceni naprodam. Cerkvena 21-L, vrata 13. (č)

Razno

Čolni na Ljubljani
se že izposojajo na Trnovskem pristanu ob izlivu Gradaščice. (r)

Prodamo

Posteljino, odeje,
vložke, otomane itd do bite naiceneje pri Alojziju Kočijažu, tapetništvo — Miklošičeva 6, Maribor. l

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A & M ZORMAN Ljubljana Stari trg 12.

Novgavice, rokavice
in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in naiceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Kočija
enovprežna, lahka, takoj rabljiva, poceni naprodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3750. (l)

CHAMPION

Najbolj razširjena svečica na svetu!

Dobi se povsod!

Glavno zast. in skladišče
ROBERT WEINBERGER,
Zagreb, Gajeva 10.

Obrt

Čevljarji pozor!
Zaradi bolezni prodam dobro vpeljano delavnico tudi na vložne knjižice. Več se izve pri Čevljarški zadrugi v Mariboru. t

Kupimo

Klobučarji pozor!
Kupujemo odpadke (odrezke) novega in starega filca, sukna in volno. Ponudbe in vzorec je poslati na naslov: »Obnova«, d. d., Ljubljana, Vošnjakova ul. 22a. (k)

Inserirajte v 'Slovencu'

Margareta Gorjanc roj. Koncilja

Potrjim srcem javljam v svojem, kakor tudi v imenu vseh ostalih sorodnikov, da je moja srčnoljubljená soproga, gospa

dne 6. aprila 1934, po dolgi, trpljenja polni bolezni, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 8. aprila t. l. ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti, Miklošičeva cesta 15, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala dne 9. aprila 1934 ob 7 zjutraj v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani, dne 6. aprila 1934.

JAKOB GORJANC, parobrodarski zastopnik, soprog.

dr. Janko Brejc

bivši prvi predsednik deželne vlade za Slovenijo, odlikovan z redom sv. Save I. razreda z lentó, odvetnik, častni član mnogih slovenskih občin na Koroškem i. t. d.

po dolgem bolehanju, previden s svetotajstvi, v Zagrebu, dne 6. aprila 1934.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 8. aprila ob pol 17 popoldne iz hiše žalosti Bogišičeva 4, Mirje, k Sv. Križu.

Sveti maši zadušnici bosta v ponedeljek v Trnovem ob 8 zjutraj in v sredo v cerkvi Marijinega Oznanjenja ob 9 zjutraj.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, Zagreb, dne 6. aprila 1934.

dr. Janko Brejc

Previden s sv. zakramenti za umirajoče je odšel ta naš odlični narodni delavec k Bogu uživat plačilo za vse težke borbe, ki jih je vodil za pravice slovenskega naroda.

V Celju, dne 6. aprila 1934.

Odbor

Rihard Engelsberger

trgovec, rez. art. kapetan

odlikovan z redom sv. Save IV. razr. in z Medaille d'honneur de la Republique Française itd.

je dne 6. t. m., previden s tolažili svete vere, mirno umrl.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 8. aprila 1934 ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti v Krškem.

Krško, dne 7. aprila 1934.

Klotilda Engelsberger, mati; Rupert Engelsberger, brat; Ada Engelsberger, svakinja; Rupert Engelsberger, nečak.